

PUBLICAȚIE ANUALĂ A
BIBLIOTECII JUDEȚENE
„OCTAVIAN GOGA”

*Calendarul evenimentelor și
manifestărilor culturale*
2018

PUBLICAȚIE ANUALĂ A BIBLIOTECII JUDEȚENE „OCTAVIAN GOGA”
Calendarul evenimentelor și manifestărilor culturale
devenită deja tradițională, adună în cuprinsul său datele remarcabile ale anului 2018

Datele incluse în calendar - aniversări, comemorări, evenimente istorice - au fost selectate pe baza materialelor de referință existente în colecțiile bibliotecii noastre. Obiectivul asumat al publicației de față îl constituie celebrarea, în primul rând, al unor personalități marcante ale literaturii, științei și artei românești și universale. De asemenea, au fost reținute în cuprinsul calendarului zilele naționale și și internaționale importante precum și evenimentele culturale organizate de biblioteca noastră în colaborare cu partenerii săi.

Anul 2018 a fost proclamat ANUL EUROPEAN AL PATRIMONIULUI CULTURAL de către Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene

Ion CHIRICUȚĂ a fost ales personalitatea anului 2018

Decenii Internaționale proclamate de ONU:

- 2015-2024:** Decada Internațională a Oamenilor de Descendența Africană
- 2014 – 2024:** Decada Națiunilor Unite pentru Energie Sustenabilă
- 2013-2022:** Decada Internațională pentru Apropierea Culturilor
- 2011-2020:** : Decada Națiunilor Unite pentru Biodiversitate
- 2010-2020:** Decada Națiunilor Unite pentru Deșerturi și Lupta împotriva Deșertificării

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A ANULUI 2018

Ion CHIRICUȚĂ

100 de ani de la naștere

Date biografice: n. 01.07.1918, Bârlad – d. 11.09.1988, Cluj. Medic și profesor universitar. A contribuit la înființarea Institutului de Oncologie din Cluj, care azi îi poartă numele.

A absolvit Facultatea de Medicină și Chirurgie din București, în 1942, și a ocupat, prin concurs, posturile de extern și intern, apoi secundar de chirurgie la Clinica Chirurgicală a Spitalului Brâncovenesc. În timpul războiului, Ion Chiricuță a lucrat ca medic militar pe frontul de vest. Specializându-se în anatomie și chirurgie, a lucrat la Institutul Oncologic București. În 1958, la propunerea profesorului Octav Costăchel, a preluat conducerea Institutului Oncologic din Cluj. Ion Chiricuță a început treptat modernizarea Institutului până când, în 1962, ajutat de ministrul Voinea Marinescu, a început construcția unui nou local pentru Institutul Oncologic, terminat în 1965.

Ion Chiricuță a avut și o bogată activitate didactică universitară, fiind asistent (1950-1953), apoi șef de lucrări și cercetător principal chirurg (1954), șef de secție (1955-1956), șef de laborator (1956-1959), conferențiar (1966) și profesor din 1971, în cadrul Facultății de Medicină din Cluj, fiind, în același timp director al Institutului de Oncologie din Cluj (1958-1988).

A fost membru a numeroase societăți științifice internaționale, între care amintim: Societatea Internațională de Chirurgie, de Oncologie, Société Internationale de Sénologie, expert OMS, membru al Union Medicale Balkanique. Pentru toate meritele sale în chirurgia modernă, dar și pentru activitatea sa didactică și științifică bogată în acest domeniu, profesorul Ion Chiricuță a fost numit președinte al Congresului Mondial de Chirurgie Plastică din Paris, în 1987.

Experiența sa medicală s-a reflectat în peste 20 de monografii, peste 200 de articole publicate în țară sau în străinătate și peste 300 de comunicări științifice la diferite manifestări științifice.

Întreaga sa activitate a fost răsplătită prin numeroase premii internaționale, dar și distincții oficiale din partea statului român: Premiul Societății Americane de Urologie (1971), *Medalia Muncii* (1954), Ordinul *Meritul Științific* cls. A II-a (1966), Ordinul *Steaua României*, cls a IV-a (1969), Ordinul *Meritul sanitar* (1971).

Opera (selectiv): *Arsurile* (1953); *Îndreptar de tratament al precancerului și cancerului* (1954); *Cancerul colului uterin* (1956); *Boala de iradiație, șoc, transfuzie* (1957); *Chirurgia rectului* (1957); *Chirurgia ginecologică* (1957).

Referințe/Aprecieri critice:

Gheorghe Funariu: *Viața lui, o continuă dăruire pe tărâmul științei, este un exemplu și un imbold pentru numeroșii lui colaboratori și elevi de a duce mai departe prestigiul școlii oncologice chirurgicale românești.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL ANULUI 2018

100 de ani de la Unirea Transilvaniei cu România

01.12.1918

În 2018 România va aniversa 100 de ani de la înfăptuirea unității naționale depline, în urma participării, alături de Puterile Antantei, la Primul Război Mondial și a obținerii victoriei finale împotriva Germaniei și Austro-Ungariei. Dezintegrarea acesteia din urmă și susținerea Statelor Unite, prin promovarea principiului autodeterminării, au reprezentat un impuls pentru mișcarea politică românească din provinciile românești din afara granițelor regatului român în direcția punerii în aplicare a acestui principiu și, implicit, a realizării dorinței de unire cu România. Astfel, prin decizia Sfatului Țării, din 27 martie/9 aprilie 1918, Basarabia era prima provincie care-și proclama hotărârea de a se desprinde din cadrul imperiului țarist și de a se alipi României, urmată la 15 /28 noiembrie de cea a Bucovinei, al cărui Congres General se pronunța pentru ieșirea din cadrul monarhiei austro-ungare și unirea necondiționată cu regatul român. Momentul culminant al acestui proces a fost Adunarea Națională de la Alba Iulia, din 1 decembrie 1918, prin care reprezentanții românilor din Transilvania, Banat și Maramureș s-au exprimat pentru unirea cu România, eveniment considerat, de altfel, ca fiind cel mai important dintre toate și statuat astăzi ca zi națională a statului român.

În Cluj, centru politic și cultural de primă importanță a Transilvaniei, pulsa o intensă mișcare națională românească. Declarația de autodeterminare a românilor din Transilvania, elaborată la Oradea (12 oct.1918) și citită în Parlamentul maghiar de la Budapesta (18 oct. 1918), a reprezentat și pentru românii clujeni semnalul luptei decisive pentru unirea cu România, al unor inițiative întreprinse sub freamătul nerăbdării de a acționa imediat, care au început să se deruleze și în orașul de pe Someș, până la 1 dec. 1918.

Lansarea de către Consiliul Național Român Central de la Arad a chemării de a participa în număr cât mai mare la Adunarea de la Alba Iulia (7/20 nov. 1918) a declanșat suita adunărilor organizate pentru desemnarea delegaților. La Cluj, la 27 nov., au primit mandat de participare Emil Hațieganu, Nicodim Cristea, Elie Dăianu, Valentin Poruțiu, Augustin Pordea, Anton Mandeal, Petre Barițiu, Amos Frâncu, Ioan Giurgiu, Pavel Alb, Iuliu Muja, Iuliu Coroianu, Maria R. Pop și Sidonia G.I. Docan. Universitarii români întruniți în aceeași zi, i-au delegat pe Emil Dandea și Virgil Marian. În decursul acestei luni au avut loc adunări de desemnare a reprezentanților la Alba Iulia în toate localitățile mai mari ale comitatului. La 30 nov., un tren special, cu circa 1.000 de persoane pleca spre Alba Iulia.

În atmosfera emoționantă a zilei de 1 Decembrie 1918, în mulțimea adunată la Alba Iulia s-au aflat și delegații clujeni, la care s-au adăugat mulți alții care au mers fără mandat. În ziua de 1 Decembrie 1918 și la Cluj, mulțimea s-a adunat în Piața Mare, iar la ora 10 clopotele au vestit prin dangătul lor deschiderea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia și împlinirea visului unirii tuturor românilor într-un stat.

Bibliografie:

1. *Istoria României* . – București: Editura Enciclopedică, 1998, ISBN 973-45-0244-1
2. *Cluj-Napoca și Marea Unire* / coord. Dan Brudașcu . – Cluj-Napoca, 1998
3. *Clujenii și Marea Unire* / D. Comșa, E. Glodariu, M. M. Jude . – Cluj-Napoca, 1998, ISBN 973-0-00724-1

IANUARIE

1 ianuarie

55 de ani de la înființarea, la Cluj, a **Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei** ca instituție de sine stătătoare. (01.01.1963)

135 de ani de la nașterea dirijorului și profesorului **Antonin CIOLAN**, primul director al Filarmonicii clujene (01.01.1883-04.12.1970)

150 de ani de la nașterea prozatorului **Ioan Alexandru BRĂTESCU-VOINEȘTI** (01.01.1868-14.12.1946)

195 de ani de la nașterea poetului maghiar **PETÖFI Sándor** (01.01.1823-31.10.1849)

90 de ani de la moartea scriitorului **Valeriu BRANIȘTE** (10.01.1869-01.01.1928)

2 ianuarie

85 de ani de la nașterea prozatorului și dramaturgului **Ion BĂIEȘU** (02.01.1933-21.09.1992)

90 de ani de la nașterea compozitorului **Tiberiu OLAH** (02.01.1928-02.10.2002)

135 de ani de la nașterea medicului, omului politic clujean **Titu GANE**. Fondatorul școlii de pediatrie și al Centrului de Ocrotire a Copilului din Transilvania (02.01.1883-18.07.1956)

5 ianuarie

140 de ani de la nașterea prozatorului **Emil GÂRLEANU** (05.01.1878-02.01.1914)

6 ianuarie

100 de ani de la nașterea inginerului, profesorului universitar clujean **Bazil POPA** (06.01.1918-22.02.1987)

8 ianuarie

85 de ani de la nașterea tenorului clujean **Corneliu FÂNĂȚEANU** (08.01.1933-03.12.2014)

145 de ani de la nașterea omului politic **Iuliu MANIU**. Membru de onoare al Academiei Române (08.01.1873-06.03.1953)

9 ianuarie

90 de ani de la nașterea criticului și istoricului de artă **Vasile DRĂGUȚ** (09.01.1928-01.11.1987)

110 ani de la nașterea scriitoarei și eseistei franceze **Simone Lucie Ernestine Marie Bertrand de BEAUVOIR** (09.01.1908-14.04.1986)

10 ianuarie

135 de ani de la nașterea scriitorului rus **Alexei N. TOLSTOI** (10.01.1863-23.02.1945)

11 ianuarie

140 de ani de la nașterea poetului, prozatorului și dramaturgului **Zaharia BÂRSAN**. Director al Teatrului Național din Cluj (1919-1936) (11/23.01.1878-13.12.1948)

265 de ani de la inaugurarea **British Museum** din Londra (11.01.1753)

90 de ani de la moartea scriitorului englez **Thomas HARDY** (02.06.1840-11.01.1928)

13 ianuarie

185 de ani de la deschiderea **Casino-ului** clujean în Casa Kendeffy (Bulevardul Eroilor, nr.2) (13.01.1833)

145 de ani de la nașterea mitropolitului greco-catolic **Vasile SUCIU**. Membru de onoare al Academiei Române (13.01.1873-25.01.1935)

60 de ani de la moartea poetului, eseistului și dramaturgului **Dan BOTTA** (26.09.1907-13.01.1958)

65 de ani de la moartea mineralogului, petrografului și profesorului universitar clujean **Victor STANCIU** (28.10.1894-13.01.1953)

15 ianuarie

Ziua Culturii Naționale

168 de ani de la nașterea poetului, prozatorului și publicistului **Mihai EMINESCU** (15.01.1850-15.06.1889)

17 ianuarie

30 de ani de la înființarea, la Cluj, a **Cenaclului Victor Papilian** al cadrelor medicale din Transilvania (17.01.1978)

18 ianuarie

Florin Adrian MAXA, pictor clujean – 75 de ani (18.01.1943)

170 de ani de la nașterea scriitorului **Ioan SLAVICI** (18.01.1848-17.08.1925)

145 de ani de la moartea episcopului, cărturarului și traducătorului **Dionisie ROMANO**. Membru de onoare al societății Academice Române (29.07.1806-18.01.1873)

19 ianuarie

115 ani de la nașterea istoricului de artă și profesorului universitar clujean **Coriolan PETRANU** (19.01.1893-17.07.1945)

20 ianuarie

75 de ani de la moartea filologului, lingvistului și folcloristului **Pericle PAPAHAĞI**. Membru al Academiei Române (20.10.1872-20.01.1943)

21 ianuarie

195 de ani de la nașterea scriitorului maghiar **Madách IMRE** (21.01.1823-05.10.1864)

23 ianuarie

90 de ani de la nașterea scriitorului **Mircea Horia SIMIONESCU** (23.01.1928-18.05.2011)

60 de ani de la moartea medicului și profesorului universitar clujean **Cornel CRIȘAN**. Coautor al primului manual complet de histologie editat în România (18.03.1895-23.01.1958)

24 ianuarie

Ziua Unirii Principatelor Române - 158 de ani de la Unirea Principatelor Române sub domnia lui Alexandru Ioan CUZA (24.01/05.02.1859)

110 ani de la înființarea, la București, a **Societății Generale a Artiștilor din România** (24.01.1908)

560 de ani de la proclamarea lui **Matia CORVIN** ca rege la Ungariei (1458-1490) (25.01.1458)

27 ianuarie

Ziua Internațională de Comemorare în Memoria Victimelor Holocaustului (ONU)

30 de ani de la inaugurarea **Bibliotecii Române** din Paris (27.01.1988)

195 de ani de la nașterea compozitorului francez **Eduard LALO** (27.01.1823-22.04.1892)

28 ianuarie

95 de ani de la înființarea, la Cluj, a **Universității Populare** (28.01.1923)

145 de ani de la nașterea scriitoarei franceze **Sidonie-Gabrielle COLETTE** (27.01.1873-03.08.1954)

29 ianuarie

125 de ani de la nașterea compozitorului, muzicologului și dirijorului clujean **Marțian NEGREA** (29.01.1893-13.07.1973)

30 ianuarie

Ziua Internațională a Nonviolentei în Școală

210 ani de la nașterea traducătorului **Grigorie PLEȘOIANU** (30.01.1808-30.01.1857)

70 de ani de la asasinarea omului politic indian **Mahatma K. GANDHI** (02.10.1869-30.01.1948)

31 ianuarie

85 de ani de la moartea scriitorului englez **John GALSWORTHY** (14.08.1867-31.01.1933)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII IANUARIE

Coriolan PETRANU

115 ani de la naștere

Date biografice: n. 19.01.1893, Șiria, Arad – d. 17.07.1945, Arad. Istoric de artă și profesor universitar.

A urmat liceul la Arad. În anul 1911 a început studiile de jurisprudență și de istoria artei la Universitatea din Budapesta. S-a transferat pentru anii 1912-1913 la Universitatea Friedrich-Wilhelm din Berlin (actualmente Universitatea Humboldt), unde a studiat cu renumitul profesor Adolf Goldschmied. Între anii 1913-1916, Coriolan Petranu a frecventat cursurile de specialitate ale profesorilor Jozef Strzygowski și Max Dvorak. A obținut doctoratul la Universitatea din Viena în anul 1917 cu teza *Inhaltsproblem und Kunstgeschichte*.

Între anii 1917-1918 și-a desfășurat activitatea la Muzeul de Arte din Budapesta. A revenit în țară și a îmbrățișat cariera academică intrând în corpul profesoral al Universității Daciei Superioare la Cluj, ca și conferențiar (1921-1922), apoi profesor universitar (1922-1938) la catedra de Istoria artei din cadrul Facultății de Litere și Filosofie. A contribuit la înființarea și echiparea Cabinetului de istoria artei (1920), profesorul Petranu donând universității biblioteca personală (1.000 de volume).

A fost inspector general al muzeelor din Transilvania. În această calitate și-a pus experiența și cunoștințele de muzeografie în slujba reorganizării și funcționării pe baza unor principii moderne a muzeelor din Transilvania.

În ansamblu, activitatea lui Coriolan Petranu a urmat trei direcții principale: a învățământului universitar și întemeierii Seminarului clujean de istoria artei, cea de recuperare și organizare a muzeelor din Transilvania și, nu în ultimul rând, aceea a cercetării artei transilvănene, în special a arhitecturii bisericilor de lemn.

A fost membru corespondent al Societății de Numismatică din România (1922) și al Secției geografico-istorice a Astrei.

Opera (selectiv): *Inhaltsproblem und Kunstgeschichte* (1921); *Muzeele din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș. Trecutul, prezentul și administrarea lor* (1922); *Revendicările artistice ale Transilvaniei* (1925); *Bisericile de lemn ale românilor ardeleni, Die Holzkirchen der Siebenbürger Rumanen* (1934); *Noi cercetări și aprecieri asupra arhitecturii în lemn din Ardeal* (1936); *L'art roumain en Transylvanie*, vol.I, (1938); *Ars Transivaniae. Études d'histoire de l'art transylvain. Studien zur Kunstgeschichte Siebenbürgens* (1944); *Renașterea italiană* (1970)

Referințe/Aprecieri critice:

Vlad Țoca: *Coriolan Petranu a fost primul istoric de artă „specialist” din Ardeal și chiar unul dintre primii din România, pentru că, dacă studiem biografiile celorlalți autori interbelici, vom constata că, majoritatea sunt fie „specialiști din alte științe”, fie amatorii sau diletanții despre care vorbește Petranu.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII IANUARIE

55 de ani de la înființarea Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei

(01.01.1963)

Situat pe strada ce poartă numele unuia dintre marii istorici români clujeni, Constantin Daicoviciu, *Muzeul de Istorie a Transilvaniei* din Cluj-Napoca aniversează în luna ianuarie 55 de ani de când funcționează ca instituție de sine stătătoare.

Istoria sa, ca instituție culturală, dar și edilitară este, însă, cu mult mai veche. Ea începe odată cu ridicarea unei construcții la începutul secolului al XIX-lea, de două etaje, de către maiorul Dániel Petrichevich-Horvát, mare susținător al teatrului maghiar și care spera să dea noii sale clădiri o importanță culturală. Cum clădirea *Redutei* fusese deja ridicată, cea a maiorului a devenit doar un imobil cu locuințe, fiind ulterior cumpărată de bogatul avocat maghiar János Rucska, care a lăsat-o, la rândul său, *Colegiului Reformat* din Cluj. De la acesta, construcția a fost luată cu chirie de către Institutul de Arheologie al Universității *Francisc Iosif*, iar apoi a fost cumpărată de către statul român, în 1925, pentru Universitatea *Regele Ferdinand*. Clădirea era trecută din categoria rezidențială în cea publică, primind noi utilități pentru adăpostirea patrimoniului istoric și cultural reprezentativ din Transilvania.

Clădirea muzeului a găzduit în trecut, până după Primul Război Mondial, Societatea *Muzeului Ardelean*, cu importante colecții de antichități, mineralogie, botanică și etnografică. Din 1929 au avut loc câteva reorganizări: colecția de antichități a trecut la Institutul de *Studii Clasice*, cu mutări repetate, din lipsă de spațiu, în final ea stabilindu-se definitiv în 1937 în incinta actuală din str. Daicoviciu. Cât despre colecțiile etnografică și pinacotecă, acestea au stat la baza înființării altor două muzee clujene, Muzeul de Artă și Muzeul Etnografic.

Dintre directorii prestigioasei instituții culturale clujene pot fi amintiți istoricii Emil Panaitescu și Constantin Daicoviciu, ultimul punându-și amprenta prin cercetările arheologice din Munții Orăștiei, dar și prin inițiativa sa către Consiliul de Stat al României, din 1961, de înființare a unui Muzeu de Istorie la Cluj, care să nu facă parte din nicio altă instituție. Aprobarea a venit cu data de 1 ianuarie 1963. Colecțiile muzeale s-au îmbogățit în anii următori, ca urmare a deschiderii unor expoziții permanente noi: în 1966 – cea de istorie medievală, în 1968 – de istorie modernă, iar în 1984 – de istorie contemporană. În 1994, în urma evaluării Muzeului și datorită colecțiilor sale, acesta a primit statutul de Muzeu Național de Istorie a Transilvaniei, cu un patrimoniu de cca 400.000 de bunuri culturale, ilustrând evoluția istorică a regiunii din preistorie și până în zilele noastre.

În clădirea Muzeului a locuit pentru mult timp arheologul Arpád Buday, istoricul literar György Kristóf și, desigur, istoricul Constantin Daicoviciu, director pentru aproape 30 de ani al acestui muzeu clujean. Astăzi, clădirea este de mulți ani în renovare și reamenajare, nefiind folosită decât într-o mică parte, dar așteptându-și din nou inaugurarea.

Bibliografie:

1. *Un secol și jumătate de activitate muzeală la Cluj (1859-2009). Catalog aniversar* / Ovidiu Muntean, Carmen Ciongradi (coord.) . - Cluj-Napoca, 2009, ISBN 978-606-543-047-1, p. 6-10
2. *Cluj-Napoca, Ghid turistic, istoric, cultural* / Gaal György . - Cluj-Napoca: Editura Tortoma - Asociația Kolozsvár Társaság, 2014, ISBN 978-973-8995-17-8, p. 97

1 februarie

40 de ani de la intrarea în funcțiune a **Spitalului Clinic de Recuperare** din Cluj (01.02.1978)

150 de ani de la nașterea pictorului **Ștefan LUCHIAN**. Membru de onoare post-mortem al Academiei Române (01.02.1868-07.06.1916)

170 de ani de la nașterea pictorului **Sava HENȚIA** (01.02.1848-21.02.1904)

2 februarie

70 de ani de la moartea aviatoarei și primei parașutiste românce de renume mondial **Smaranda BRĂESCU** (21.05.1897-02.02.1948)

4 februarie

Ziua Mondială de Luptă împotriva Cancerului (ONU)

30 ani de la moartea poetului și publicistului clujean **Alexandru CĂPRARIU**. Redactor al revistei *Tribuna* (1957-1969) și director al Editurii *Dacia* (1969-1986) (20.12.1929-04.02.1988)

6 februarie

GAAL György Elemér, istoric literar clujean – 70 de ani (06.02.1948)

85 de ani de la nașterea poetului și prozatorului **Sorin HOLBAN** (06.02.1933-11.01.2004)

110 ani de la nașterea scriitorului **Geo BOGZA**. Membru al Academiei Române (06.02.1908-14.09.1993)

8 februarie

190 de ani de la nașterea scriitorului francez **Jules VERNE** (08.02.1828-24.03.1905)

10 februarie

Victor REBENGIUC, actor de teatru și film - 85 de ani (10.02.1933)

11 februarie

85 de ani de la moartea episcopului luteran și istoricului sas **Friedrich TEUTSCH**. Membru de onoare al Academiei Române (16.09.1852-11.02.1933)

12 februarie

95 de ani de la nașterea regizorului italian **Franco ZEFFIRELLI** (12.02.1923)

110 de ani de la nașterea caricaturistului francez **Jean EFFEL** (12.02.1908-11.10.1982)

190 de ani de la nașterea scriitorului englez **George MEREDITH** (12.02.1828-18.05.1909)

13 februarie

Ziua Mondială a Radioului (ONU, UNESCO)

14 februarie

130 de ani de la inaugurarea **Ateneului Român** (14/26.02.1888)

15 februarie

85 de ani de la nașterea muzicologului **Iosif SAVA** (15.02.1933-18.08.1998)

150 de ani de la nașterea filosofului și psihologului **Constantin RĂDULESCU-MOTRU**. Președinte al Academiei Române (1938-1941) (15.02.1868-04.03.1957)

17 februarie

70 de ani de la nașterea eseistului, filosofului și ziaristului clujean **Ion Maxim DANCIU** (17.02.1948-07.10.2014)

18 februarie

135 de ani de la nașterea scriitorului grec **Nikos KAZANTZAKIS** (18.02.1883-26.10.1957)

20 februarie

Ziua Mondială a Justiției Sociale (ONU)

21 februarie

Ziua Internațională a Limbii Materne (ONU)

90 de ani de la nașterea balerinei clujene **Irinel LICIU** (22.02.1928-28.05.2002)

23 februarie

95 de ani de la nașterea poetei și traducătoarei **ETA BOERIU** (23.02.1923-13.11.1984)

575 de ani de la nașterea, la Cluj, a regelui Ungariei medievale **Matia CORVIN** (1458-1490)
(23.02.1443-06.04.1490)

24 februarie

Horia BĂDESCU, poet, eseist și diplomat clujean – 75 de ani (24.02.1943)

26 februarie

175 de ani de la nașterea scriitorului și filologului **Bogdan PETRICEICU-HASDEU** (26.02.1838-25.08.1907)

28 februarie

Ziua Apărării Civile în România

155 de ani de la nașterea medicului **Gheorghe MARINESCU**. Fondator al școlii românești de neurologie. Membru al Academiei Române (28.02.1863-15.05.1938)

60 de ani de la moartea istoricului și arheologului clujean **Emil PANAITESCU** (18.02.1885-28.02.1958)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII FEBRUARIE

GAAL György Elemér

70 de ani

Date biografice: n. 06.02.1948, Cluj. Istoric literar

A urmat studiile Facultății de Filologie a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, pe care le-a absolvit în anul 1971. Și-a susținut doctoratul în filologie în anul 1981 cu teza *Kristóf György élete, irodalomtörténészi és tanári munkássága*.

A fost profesor de liceu între anii 1971-1985, apoi cadru didactic la Universitatea din Cluj între anii 1971-1975. Din anul 1985, activează la Institutul Teologic Protestant din Cluj.

A colaborat la aproape toate revistele de limbă maghiară din România. A scris mai ales studii literare, pentru ca ulterior să se specializeze în istoria locală a Clujului. Este considerat cel mai bun cunoscător al Cimitirului Central *Hajongard*. Este autor sau colaborator la 30 de volume.

Este membru al Societății Internaționale de Hungarologie, a Societății Muzeului Ardelean, membru consultant al Academiei Maghiare de Științe, a Uniunii Scriitorilor din România etc. Este printre fondatorii Asociației *Kelemen Lajos* pentru Ocrotirea Monumentelor și a Fundației *Hajongard*, deținând și președinția acestora.

I s-a decernat Premiul *Uniunii Scriitorilor din România* în anii 1999, 2004 și 2009, Premiul *Apáczai* în anul 2004, precum și Diploma *Gheorghe Lazăr*, cls. I în anul 2006. A fost distins cu titlul de *Profesor Honoris Causa* (Institutul Teologic Protestant, 2006) și cel de *Cavaler al culturii maghiare* în anul 2007. I s-a conferit Placa memorială *Gróf Mikó Imre* (2008), Ordinul *Meritul Maghiar* în grad de Cavaler (2011).

Opera (selectiv): *Kalauz a régi és az új Kolozsvárhoz* : [Călăuză pentru Clujul vechi și nou], 1992; *A Házsongárdi temető térképe* : [Harta cimitirului Házsongárd], 1994; *Magyarok utcája* : [Strada ungarilor] : [monografia străzii], 1995; *Brassai Sámuel és az unitárius kollégium* : [Brassai Sámuel și Colegiul Unitarian], 1997; *Tört kövön és porlandó kereszten* : [Pietre și cruci sfărâmate] : [monografia Cimitirului Central], 1997; *Egyetem a Farkas utcában* : [Universitatea din strada Lupului] : [monografia Universității din Cluj], 2001; *Kolozsvár. Millenniumi kalauz* : [Cluj. Călăuză milenară], 2001; *Kolozsvár kétezzer esztendeje dátumokban* : [Cei 2000 de ani ai Clujului în date], 2001; *Ház a Főtér sarkán. A kolozsvári Rhédey-palota* [Casă pe colțul Pieței Principale. Palatul clujean Rhédey], 2004; *Kolozsvár vonzásában* [Gravitând în jurul Clujului], 2005; *Képes Kolozsvár. A belváros írásban és képből* : [Clujul ilustrat. Centrul orașului în scrieri și ilustrații], 2007.

Referințe/Aprecieri critice:

Murádin János: *A te ocupa cu istoria orașului este o sarcină care aduce multă satisfacție, întrucât cu timpul informații noi ies la iveală, care pot să lărgescă cunoștințele noastre. [...] Aceste contribuții sunt deosebit de importante, pentru ca oamenii să se poată orienta în Cluj, să se simtă acasă în oraș. [...] Gaal György și-a dedicat viața cunoașterii și împărtășirii cunoștințelor despre oraș.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII FEBRUARIE

575 de ani de la nașterea la Cluj a lui Matia Corvin, Regele Ungariei

(23.02.1443)

Matia Corvin a venit pe lume la Cluj. Tatăl său, Iancu de Hunedoara, numit în tinerețe în documente „Ioan Românul” (*Iohannes Olah*), provenea dintr-o familie cnezială înnobilită, fiind fiul cavalerului de curte regesc Voicu. A acces la mari demnități: voievod al Transilvaniei, guvernator al Ungariei și căpitan general al regatului. A fost considerat ultimul cruciat autentic în lupta antiotomană. Mama, Erzsébet Szilágyi, provenea dintr-o familie de nobili maghiari, fiind fiica lui Ladislau Szilágyi de Horogszeg, căpitan al cetății de la Bradics.

În februarie 1443, în drum spre Buda, Erzsébet Szilágyi a poposit pentru o perioadă mai îndelungată la Cluj, la hanul al cărui proprietar era Iacob Méhffi (azi „casa Matia”), unde i-a venit sorocul. Copilul a fost botezat în Biserica Sf. Mihail din Cluj primind numele de Matia, ca născut în jurul zilei în care calendarul roman îl comemora pe Sf. Matia.

Nașterea sa la Cluj, nu a fost tratată cu indiferență de marele rege. Proprietarii casei natale au fost scutiți pentru totdeauna de achitarea taxelor și impozitelor, privilegiu confirmat și de succesorii săi. Matia a făcut orașului și alte servicii importante. În 1447 a donat Clujului târgul Cojocna. Prin hotărârile din 1467, 1478 și 1485 a încurajat așezarea în oraș și eliberarea iobagilor care-și achitaseră obligațiile față de stăpânii lor. În 1468 a decis instituirea unei parități în Consiliul celor O Sută între patricieni și membrii breslelor. De epoca sa este legată finalizarea bisericii Sf. Mihail, a Turnului Croitorilor. Cea mai importantă ctitorie a sa a fost însă biserica de pe strada M. Kogălniceanu, care îi poartă numele („Biserica lui Matia”), finanțată printr-o consistentă donație regală.

Tradiția nașterii clujene a regelui Matia nu s-a pierdut și, în secolul al XVI-lea, exista deja un adevărat cult pentru memoria sa, cult care a transformat „casa Matia” într-un loc tot mai frecventat de vizitatorii orașului. Matia devine acum în tradiția urbană clujeană întruchipare a dreptății, perfecțiunii, model al suveranului apropiat de oamenii simpli. Clujenii aveau să-i ridice în piața centrală și statuia care a devenit o emblemă a orașului.

Matia este considerat unul dintre cei mai mari regi ai Ungariei, dar el nu este simbolul unei singure națiuni sau etnii. A fost prețuit de germanii (sașii) ardeleni cărora le-a recunoscut organizarea politico-administrativă superioară numită *Universitas Saxonum*, și este revendicat și de români, prin originea pe linie paternă, prin mândria de a se considera, ca și românii, urmașul romanilor. A fost și un european prin efortul de apărare a Creștinătății, prin prețuirea culturii.

Prin naștere, ocrotirea orașului căruia i-a acordat privilegii și alte gesturi, el a rămas și un simbol al Clujului.

Bibliografie:

1. *Legendele Clujului* / coord. Ioan Silviu Nistor . – Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2010, p. 39-43
2. *Matia Corvin și Clujul (1443-1458-149)* / Ioan Aurel Pop, <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/matia-corvin-si-clujul-1443-1458-1490>, accesat la 31 iul. 2017

MARTIE

1 martie

Ziua Mondială a Apărării și Protecției Civile

Ziua Mărțișorului

120 de ani de la nașterea istoricului și arheologului clujean **Constantin DAICOVICIU** (01.03.1898-27.05.1973)

145 de ani de la constituirea, la Timișoara, a **Reuniunii Române de Lectură**, din inițiativa cărturarului I.E. Tiereanu (01.03.1873)

165 de ani de la nașterea arhitectului principal al orașului Cluj **PÁKEY Lajos** (1880-1921) (01.03.1853-22.03.1921)

3 martie

Ziua Mondială a Scriitorului

155 de ani de la moartea poetului **Iancu VĂCĂRESCU** (1792-03.03.1863)

5 martie

65 de ani de la moartea compozitorului rus **Serghei PROKOFIEV** (23.04.1891-05.03.1953)

6 martie

90 de ani de la nașterea scriitorului columbian **Gabriel Garcia MÁRQUEZ** (06.03.1928-17.04.2014)

8 martie

Ziua Internațională a Femeii (ONU)

Ziua Femeii (promulgată în România prin decret prezidențial 03.03.2016)

9 martie

Simona NOJA, balerină – 50 de ani (09.03.1968)

150 de ani de la nașterea preotului și istoricului clujean **Elie DĂIANU** (09.03.1868-11.09.1956)

11 martie

Ziua Europeană a Victimelor Terorismului

110 ani de la moartea scriitorului italian **Edmondo De AMICIS** (21.09.1846-11.03.1908)

13 martie

300 de ani de la așezarea, la Cluj, a pietrei de temelie a **Bisericii Piaristilor** (strada Universității) (13.03.1718)

130 de ani de la nașterea istoricului **Silviu DRAGOMIR** (13.03.1888-26.02.1962)

14 martie

135 de ani de la moartea filosofului, economistului și omului politic german **Karl MARX** (05.05.1818-14.03.1883)

15 martie

Ziua Mondială a Drepturilor Consumatorilor

Ziua Maghiarilor de pretutindeni

17 martie

135 de ani de la nașterea lui **URMUZ (Demetru Demetrescu-Buzău)**, unul dintre cei mai originali reprezentanți ai literaturii române de avangardă (17.03.1883-23.11.1923)

18 martie

160 de ani de la nașterea inginerului german **Rudolf Christian Karl DIESEL**, inventatorul motorului care-i poartă numele (18.03.1858-29.09.1913)

19 martie

60 de ani de la crearea **Parlamentului European** ca for consultativ al Uniunii Europene (19.03.1958)

90 de ani de la nașterea poetului, prozatorului și traducătorului **George CIORĂNESCU** (19.03.1918-06.02.1993)

20 martie

Ziua Internațională a Francofoniei

Ziua Internațională a Fericirii (ONU)

Ziua Internațională a Astrologiei

Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret

190 de ani de la nașterea dramaturgului norvegian **Henrik IBSEN** (20.03.1828-23.05.1906)

95 de ani de la moartea istoricului **Dimitrie ONCIUL** (26.10.1856-20.03.1923)

21 martie

Ziua Internațională a Poeziei (ONU)

Ziua Internațională a Copiilor Străzii (ONU)

Ziua Mondială de Luptă împotriva tuturor Formelor de Rasism și Discriminare (ONU)

Ziua Mondială a Copiilor cu Sindromul Down (ONU)

Ziua Internațională a Pădurilor (ONU)

Ziua Mondială a Teatrului de Păpuși

5 ani de la inaugurarea **Secției pentru Adolescenți** din cadrul Bibliotecii Județene **Octavian Goga** Cluj (21.03.2013)

Valentin GHEORGHIU, pianist și compozitor - 90 de ani (21.03.1928)

22 martie

Ziua Mondială a Apei (ONU)

75 de ani de la premiera filmului **O noapte furtunoasă**, ecranizarea comediei lui I.L. Caragiale, în regia lui Jean Georgescu (22.03.1943)

25 martie

Ziua Poliției Române

60 de ani de la moartea filologului, filosofului și istoricului clujean **Ștefan BEZDECHI** (24.04.1888-25.03.1958)

26 martie

60 de ani de la moartea psihologului **Florian ȘTEFĂNESU-GOANGĂ**. Membru al Academiei Române (05.04.1881-26.03.1958)

27 martie

Ziua Mondială a Teatrului

100 de ani de la **Unirea Basarabiei cu România** (27.03.1918)

28 martie

130 de ani de la nașterea dramaturgului **Alexandru KIRIȚESCU** (28.03.1888-09.04.1961)

140 de ani de la moartea poetului, prozatorului și publicistului **Ioan Alexandru LAPEDATU** (06.07.1844-28.03.1878)

29 martie

110 de ani de la nașterea poetului **Virgil CARIANOPOL** (29.03.1908-06.04.1984)

140 de ani de la nașterea poetei și prozatoarei **Elena FARAGO** (29.03.1878-04.01.1954)

30 martie

165 de ani de la nașterea pictorului olandez **Vincent van GOGH** (30.03.1853-29.07.1890)

90 de ani de la moartea prozatorului, poetului și traducătorului **Ion GORUN (Alexandru I. Hodoș)** (30.12.1863-30.03.1928)

31 martie

85 de ani de la nașterea poetului **Nichita STĂNESCU**. Membru post-mortem al Academiei Române (31.03.1933-13.12.1983)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII MARTIE

Constantin DAICOVICIU

120 de ani de la naștere

Date biografice: n. 01.03.1898, Căvăran, Caraș-Severin – d. 27.05.1973, Cluj. Istoric și arheolog.

A urmat liceul la Lugoj și Caransebeș, iar studiile superioare la specialitatea Filologie clasică, Universitatea din Cluj (1922). A obținut doctoratul în Istorie Antică și Arheologie (1928), apoi docența (1932), fiind totodată bursier la Școala Română din Roma (1925-1927).

A fost din 1921 practicant la Institutul de Arheologie și Numismatică al Universității din Cluj, apoi asistent la Catedra de Istorie Antică (1928), conferențiar (1932-1938) și profesor din 1938 la Catedra de Istoria Veche a României. A fost, între anii 1940-1941 și după 1944, decan al Facultății de Filologie și Istorie de la Universitatea *Regele Ferdinand* din Cluj și între 1956-1968 rector al Universității din Cluj. Director al Institutului de Istorie și Arheologie din Cluj (1949-1973) și al Muzeului de Istorie a Transilvaniei (1945-1973), a fost secretar al Comisiei Monumentelor Istorice din Transilvania (1921-1940), președinte al Comisiei Monumentelor Istorice din București (1947-1948), membru al Academiei R.P.R. din 1955.

Activitatea sa științifică s-a desfășurat în domeniul arheologiei, fiind unul dintre marii specialiști în istoria veche românească, cu precădere în civilizația dacică, pe care a cercetat-o direct pe șantierele deschise la Sarmizegetusa (1924-1936), la Vețel (Micia), la Moigrad (Porolissum 1937-1938), inițiind săpături ample la Căpâlna (1939). În 1942 a preluat conducerea șantierului arheologic al cetăților dacice din Munții Orăștiei.

A fost deținătorul Premiului Academiei Române (1932), Premiului de Stat (1950), Premiului *Herder* (1968). A fost membru al Comisiei Arheologice a Academiei de Științe Sociale și Politice (1970), al Academiei de Științe din Viena, al Institutului Arheologic German din Berlin, a Societății Latine din Paris, al Comitetului Internațional de Științe Istorice (1948).

Opera (selectiv): *Monumente inedite din Dacia* (1931); *Problema numărului geto-dacilor* (1934); *Sarmizegetusa et ses environs* (1944); *Transylvanie dans l'antichite* (1945); *Așezările dacice din Munții Orăștiei* (1951); *Cetatea dacică de la Piatra Roșie. Monografie arheologică* (1954); *Dacia liberă și Dacia Traiană. La Dacie libre et la Dacie Romaine* (1964); *Severus Alexander și provincia Dacia* (1967); *Romanitatea scitică de la Dunărea de Jos* (1971);

Referințe/Aprecieri critice:

Emil Condurachi: *Inteligența sa creatoare și profunda sa știință de carte, optimismul pe care ni-l insufla nouă tuturor și generozitatea pe care a împărtășit-o întotdeauna din plin, setea sa niciodată stinsă pentru cercetarea științifică și adevăr, critica ascutită a documentelor arheologice și istorice, dragostea sa nețărmurită pentru pământul și oamenii țării noastre, au pus încă din fragedă tinerețe o pecete neștearsă pe toate gândurile, pe toate idealurile și pe toate faptele sale.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII MARTIE

5 ani de la inaugurarea Secției pentru Adolescenți din cadrul Bibliotecii Județene Octavian Goga Cluj (21.03.2013)

Adolescenții și tinerii în general reprezintă un segment considerabil al utilizatorilor Bibliotecii Județene „Octavian Goga” Cluj (60% din circa 1.600 de utilizatori zilnici). Deși preocupările instituției pentru această categorie de vârstă sunt mai vechi, începând din anul 2012, acestea au devenit mult mai vizibile. În acest an, declarat *Anul adolescenților*, s-a creat o secțiune online *Pagina adolescenților - AdolescenTEEN*, serviciu unic la nivelul bibliotecilor publice din România. În anul 2013, Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj a fost desemnată *Centru de Excelență pentru servicii oferite adolescenților și tinerilor adulți cu vârsta cuprinsă între 14 și 25 de ani* și s-a inaugurat *Secția pentru Adolescenți*, prima secție separată pentru adolescenți dintr-o bibliotecă publică românească. Deschiderea sa a avut loc la 12 martie 2013, cu ocazia lansării noului serviciu destinat adolescenților și tinerilor adulți – *TechLab - Laborator pentru dobândirea de abilități în utilizarea noilor tehnologii digitale*.

Într-un cadru modern, non-formal, secția oferă utilizatorilor peste 1100 de documente, cărți, dar și CD-uri, DVD-uri. Tablete, iPad-uri, consolă Wii, consolă Xbox, televizoare 3D Full HD, jocuri de societate, set Keyboard Yamaha, DJ Hero pentru consola Wii, sistem audio, sistem recorder, toate acestea fac parte din dotările secției, în pas cu așteptările adolescenților.

TechLab-urile (MusicLab, MovieLab și ITLab) reprezintă proiectele de debut ale secției, continuate până azi. Sesiunile de instruire au ca scop dobândirea de către tineri de noi abilități IT pentru utilizarea diferitelor gadget-uri, dar și petrecerea timpului liber alături de prieteni sau de alți tineri. Secția pentru adolescenți se implică anual activ prin activități specifice în organizarea *BiblioVacanței*, *Bătăliei Cărților*, *Nocturnei Bibliotecilor*. Dintre programele secției se pot aminti *EcoTeens*, *Spune NU drogurilor*, *International Games Day*, atelierul de lucru manual *CraftZone*, concursul de desen *Mesaje în creion* etc. Din 2013, secția este centru de colectare în cadrul campaniei umanitare *ShoeBox – Cadoul din cutia de pantofi*. Amintim și participarea anuală la *Campania „Hai pe net!”*, campanie de incluziune digitală.

Personalul secției coordonează activitatea de voluntariat din biblioteca noastră. În anul 2014, Secția pentru Adolescenți a fost implicată și în proiectul *„Implică-te și dăruiește! Fii Voluntar!”*, prin care s-au deschis mini-biblioteci în câteva locații ale orașului. Implicarea voluntarilor în dezvoltarea serviciilor pentru utilizatori s-a realizat prin *Atelierele de creație pentru copii și Cluburile de socializare pentru seniori*, *Biblioteca Vie „Trăind în același Univers”* și prin livrarea la domiciliul persoanelor nedeplasabile a documentelor de bibliotecă solicitate. Din anul 2015, se derulează în cadrul secției activitatea *Ajutor la teme pentru adolescenți*.

Varietatea proiectelor, programelor și activităților acestei secții a bibliotecii vizează oferirea în ambianța sa nonconformistă de alternative viabile pentru educație și petrecerea de timp liber de calitate adolescenților și tinerilor care îi calcă pragul.

Bibliografie:

1. *Secția pentru adolescenți* / Anca Pop, *ms., passim*.

1 aprilie

Ziua NATO în România (prima duminică a lunii aprilie)

Sărbătoarea Învierii Domnului - Sfintele Paști (ritul catolic)

130 de ani de la nașterea filosofului **Mircea FLORIAN**. Membru al Academiei Române (01.04.1888-31.10.1960)

137 de ani de la nașterea poetului, publicistului și omului politic **Octavian GOGA** (01.04.1881-06.05.1938)

145 de ani de la nașterea geografului și pedagogului francez **Emanuel de MARTONNE**. Unul dintre creatorii școlii geografice moderne românești (01.04.1873-24.07.1955)

2 aprilie

Ziua Internațională de Conștientizare a Autismului (ONU)

Ziua Internațională a Cărții pentru Copii

3 aprilie

Ziua Jandarmeriei Române

4 aprilie

Ziua Academiei Române

115 ani de la apariția, la Cluj, a publicației *Răvașul* sub redacția lui Elie Dăianu (04.04.1903)

5 aprilie

85 de ani de la nașterea poetului și prozatorului **Romulus VULPESCU** (05.04.1933-18.09.2012)

110 de ani de la nașterea dirijorului austriac **Herbert von KARAJAN** (05.04.1908-16.07.1989)

75 de ani de la moartea actorului **Tony (Anton) BULANDRA** (13.03.1881-05.04.1943)

7 aprilie

Ziua Mondială a Sănătății (ONU)

Mircea DANELIUC, regizor, scenarist și scriitor – 75 de ani (07.04.1943)

Gheorghe I. ANGHEL, pictor clujean - 80 de ani (07.04.1938)

8 aprilie

Ziua Internațională a Rromilor

Sărbătoarea Învierii Domnului - Sfintele Paști (ritul ortodox)

Alexandru D. LUNGU, scriitor clujean – 90 de ani (08.04.1928)

170 de ani de la moartea compozitorului italian **Gaetano DONIZETTI** (29.11.1797-08.04.1848)

9 aprilie

Ioan SBÂRCIU, pictor și profesor universitar clujean – 70 de ani (09.04.1948)

10 aprilie

100 de ani de la nașterea lingvistului și profesorului universitar clujean **Romulus TODORAN** (10.04.1918-16.01.1993)/

11 aprilie

160 de ani de la nașterea scriitorului **Barbu ȘTEFĂNESCU DELAVRANCEA** (11.04.1858-29.04.1918)

12 aprilie

Ziua Mondială a Aviației și a Cosmonauticii

Ziua Internațională a Rock-n-Roll-ului

210 de ani de la nașterea scriitorului **Costache NEGRUZZI** (12.04.1808-24.08.1868)

13 aprilie

Cătălina BUZOIANU, regizor de teatru – 80 de ani (13.04.1938)

14 aprilie

85 de ani de la promulgarea legii privind crearea *Fundațiilor Culturale Regale ale României* (14.04.1933)

15 aprilie

Ziua Internațională a Culturii

160 de ani de la nașterea sociologului francez **Émile DURKHEIM** (15.04.1858-15.11.1917)

175 de ani de la nașterea scriitorului american **Henry JAMES** (15.04.1843-28.02.1916)

16 aprilie

190 de ani de la moartea pictorului și gravorului spaniol **Francisco GOYA** (Francisco José de Goya y Lucientes) (30.03.1746-16.04.1828)

18 aprilie

Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice (UNESCO)

19 aprilie

170 de ani de la nașterea scriitorului **Calistrat HOGAȘ** (19.04.1848-28.08.1917)

20 aprilie

75 de ani de la nașterea istoricului literar **Dan Horia MAZILU** (20.04.1943-16.09.2008)

110 ani de la nașterea istoricului literar, latinistului și profesorului universitar clujean **Nicolae LASCU** (20.04.1908-24.06.1988)

190 de ani de la nașterea fondatorului Serviciului medical român **Carol DAVILA** (20.04.1828-24.08.1884)

21 aprilie

190 de ani de la nașterea criticului și teoreticianului literar francez **Hippolyte-Adolphe TAINÉ** (21.04.1828-05.03.1893)

22 aprilie

Ziua Mondială a Planetei Pământ (ONU)

23 aprilie

Ziua Internațională a Cărții și a Drepturilor de Autor (ONU, UNESCO)

Ziua Limbii Engleze (ONU)

Ziua Solidarității Tineretului

Ziua Națională a Bibliotecarului Român

160 de ani de la nașterea fizicianului german **Max Karl Ernst Ludwig PLANCK**. Premiul Nobel pentru Fizică (1918) (23.04.1858-04.10.1947)

24 aprilie

65 de ani de la moartea istoricului **Gheorghe I. BRĂȚIANU** (03.02.1898-24.04.1953)

25 aprilie

Ziua Mondială a Orașelor Înfrățite

60 de ani de la moartea pictorului și graficianului **Iosif ISER** (21.05.1881-25.04.1958)

26 aprilie

Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI)

28 aprilie

Ziua Mondială a Siguranței și Sănătății la Locul de Muncă (ONU)

110 ani de la înființarea *Societății Scriitorilor Români* (28.04.1908)

29 aprilie

Ziua Internațională a Dansului (UNESCO)

Ziua Națională a Veteranilor de Război

150 de ani de la înființarea, la București, a *Societății Filarmonice Române* (astăzi **Filarmonica George Enescu**) (29.04.1868)

30 aprilie

Ziua Internațională a Jazz-ului (ONU)

135 de ani de la nașterea scriitorului ceh **Jaroslav HASEK** (30.04.1883-03.01.1923)

85 de ani de la moartea scriitoarei franceze de origine română **Anne-Elisabeth de NOAILLES** (născută Brâncoveanu), contesă De Mathieu. Membru de onoare al Academiei Române (15.11.1876-30.04.1933)

135 de ani de la moartea pictorului francez **Edouard MANET** (23.01.1832-30.04.1883)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII APRILIE

Nicolae LASCU
110 ani de la naștere

Date biografice: n. 20.04.1908, Benic, Alba – d. 24.06.1988, Cluj. Istoric literar, latinist și profesor universitar

A absolvit Liceul *Mihai Viteazul* din Alba Iulia, după care a absolvit studii de filologie clasică la Cluj (1931). Prin intermediul unei burse, a urmat specializări postuniversitare la Școala Română din Roma *Accademia di Romania* în perioada anilor 1932-1934, obținând titlul de doctor în anul 1936, cu teza *Riflessi d'arte figurate nella Metamorfosi di Ovidio*. A fost apoi bursier la École Pratique des Hautes Études din Paris în anii 1938-1939, iar apoi la cursurile de vară de filologie clasică din Anglia, la Oxford și Cambridge.

Din anul 1939 a fost asistent, apoi lector (1943-1948) la Catedra de limbi clasice, conferențiar (1948-1950) și profesor universitar (1950-1973) la Catedra de Istorie a Universității din Cluj. Între anii 1959-1960 a ocupat funcția de decan, iar între anii 1962-1968, funcția de prorector al Universității.

A debutat cu articolul *Excursiunea la castelul din Vințu de Jos* (1923), apărut în *Anuarul Liceului Mihai Viteazul*, continuând o colaborare cu publicațiile *Societatea de mâine*, *Ausonia*, *Maia* (Florența), *Revista Clasică*, *Studii ovidianii* (Roma), *Studii literare*, *Transilvania*, *Țara nouă*, *Circolo Letterario* (Sulmona, Italia) etc., semnând și cu pseudonimele N. Beniceanul și N.N. Romanul. A redactat manuale școlare și universitare, a făcut numeroase traduceri din clasicii latini și greci, a scris peste 260 de lucrări.

A fost membru al Societății de Studii Latine (Paris), Deputazione Abruzzese di Storia Patria (1967), membru corespondent al Academiei de Științe Social-Politice, președintele Centrului de Studii Ovidiene de la Constanța (1970) și al Societății de Studii Clasice, filiala Cluj-Napoca. A obținut două premii ale Academiei Române (1948, 1967). A fost *Cetățean de Onoare* al orașului Sulmona (1989).

Opera (selectiv): *Horățiu în literatura română* (1935), *Izvoare literare ale Metamorfozelor lui Ovidiu* (1938), *Academia Română și traduceri din clasicii antici* (1947), *Culegere de texte latine* (1956), *Curs de istoria lumii antice* (1957), *Istoria universală veche* (1961), *Cum trăiau romanii* (1965), *Ovidiu. Omul și poetul* (1971), *Texte latine* (1973), *Clasicii antici în România* (1974), *Lui Ovidiu* (1977), *Călători și exploratori în Antichitate* (1986); traduceri: R. Parobeni, *Traian, preabunul împărat* (1943), Ovidiu, *Scrisori din exil* (1957), R. Bloch, *Etruscii* (1966), Sallustius, *Opere*, studiu introductiv, note (1969).

Referințe/Aprecieri critice:

Cristina Cofaru: *Numele profesorului Nicolae Lascu rămâne întipărit cu slove de aur în memoria culturii românești, mărturie a unui rafinat traducător și istoric al literaturii antice, un excepțional clasicist, îndrumător, părinte cultural. Nicolae Lascu este amintit de foștii elevi și cunoscuți ca fiind o personalitate complexă, de o rară distincție, un caracter solar ce se nutrea dintr-o paternă simplitate care însă tănuia un impresionant sipet cultural.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII APRILIE

115 ani de la apariția publicației *Răvașul* sub redacția lui Elie Dăianu

(04.04.1903)

În 4 aprilie 2018 se vor împlini 115 ani de la apariția primului număr al publicației *Răvașul*, la Cluj. Proprietar-editor al acesteia a fost cărturarul și teologul Elie Dăianu, protopop greco-catolic de Cluj și deputat din partea Partidului Poporului în Parlamentul României Mari. Redactori responsabili ai revistei au fost Basil Moldovanu (1903-1904), Iuliu Florian (1905), Petru P. Barițiu (1906).

Deși revista a avut o existență scurtă, până în decembrie 1910, aceasta a atras atenția lui I.L. Caragiale care, în 1904, a făcut o vizită la redacție, dorind să se mute la Cluj în calitate de redactor. Din 1905, revista a fost publicată cu subtitlul *Revistă culturală ilustrată*. *Răvașul* a apărut inițial săptămânal, între 1908 și 1909 bilunar, apoi lunar până în decembrie 1910.

Revistă de cultură, *Răvașul* mărturisește din primul număr și un caracter religios, afirmându-și menirea de a propovădui *adevărurile mântuitoare ale legii creștine în mijlocul iubitului popor*.

A găzduit articole literare, versuri și proză, scurte dări de seamă privind activitatea Societății culturale *Astra*, bibliografii, note despre alte reviste și publicații periodice etc. Aparițiile editoriale au fost consemnate în rubricile *Cărți noi și reviste*, *Cărți din orice părți*. Aproape fiecare număr conține poezii, majoritatea fiind retipăriri. Între semnatarii acestora s-au numărat: G. Ranetti, Aron Cotruș, Ștefan Braborescu, Teodor Murășanu, Panait Cerna, dar și Octavian Goga, Șt. O. Iosif, G. Coșbuc etc. Rubrica *Foița Răvașului*, găzduia proză. Între autori s-au numărat Ion Agârbiceanu, I. Al. Brătescu-Voinești, Florian Cristescu, Al. Lupeanu – Melin etc. Printre pasagerii semnatori ai unor articole a fost și istoricul Nicolae Iorga. Sporadic, cronică literară a fost susținută de Sever C. Dan, Petru Suci, Elie Dăianu, D. Tomescu. Au fost comemorați în paginile revistei personalități ca Iosif Vulcan sau B.P. Hasdeu. Pe parcursul mai multor numere au fost prezentate pe larg serbările culturale de la Sibiu și fragmentele intitulate *Din predicile lui Petru Maior*. *Pizma celor răi asupra celor buni*. Din literatura universală a publicat de exemplu povestiri de Maxim Gorki, în traducerea lui I.E. Torouțiu.

Bibliografie:

1. *Dicționarul presei literare românești : (1790-1990)* / Ion Hangiu . – București: Editura Fundației Culturale Române, 1996, ISBN 973-577-050-4, p. 358-359
2. *Dicționarul general al literaturii române*, vol. P-R / coord. gen. Eugen Simion . – București: Editura Univers Enciclopedic, 2006, ISBN 973-637-070-4, 973-637-138-7, 978-973-637-138-7, p. 552
3. http://dspace.bcucuj.ro/bitstream/123456789/8622/1/BCUCLUJ_FP_279662_1909_007_006.pdf/ , accesat la 18 aug. 2017

1 mai

Ziua Internațională a Solidarității Oamenilor Muncii (UE)

85 de ani de la deschiderea **liniei aeriene București – Cluj** (01.05.1933)

85 de ani de la apariția, la Cluj, a primului număr al revistei **Gând Românesc** (01.05.1933)

90 de ani de la nașterea criticului literar și eseistului **Ion IANOȘI** (01.05.1928-01.07.2016)

2 mai

Ziua Națională a Tineretului

Dumitru FĂRCAȘ taragotist clujean – 80 de ani (02.05.1938)

150 de ani de la nașterea pictorului clujean **Alexandru POPP** (02.05.1868-10.03.1949)

3 mai

Ziua Mondială a Libertății Presei (ONU)

150 de ani de la **Pronunțamentul de la Blaj**, declarație politică inițiată de Ion Rațiu și George Bariț care se pronunța pentru autonomia Transilvaniei în cadrul Imperiului Austro-Ungar (03.05.1868)

4 mai

Leon BACONSKI, istoric, critic literar și traducător - 90 de ani (04.05.1928)

5 mai

Ziua Europeană de Conștientizare pentru Drepturi Egale ale Persoanelor cu Deficiențe

Ziua Mondială a Râsului

70 de ani de la moartea lingvistului și filologului **Sextil PUȘCARIU**. Fondator și director al *Muzeului Limbii Române* (1920), primul institut românesc de lingvistică (04.01.1877-05.05.1948)

6 mai

Ziua Națională a Mamei (prima duminică din luna mai; legiferată din 2010)

75 de ani de la nașterea criticului **Laurențiu ULICI** (06.05.1943-16.11.2000)

260 de ani de la nașterea lui **Maximilien ROBESPIERRE**, conducător al revoluției burgheze franceze din 1789 (06.05.1758-28.07.1794)

80 de ani de la moartea poetului, publicistului și omului politic **Octavian GOGA** (01.04.1881-06.05.1938)

7 mai

85 de ani de la nașterea actriței de teatru și film **Silvia POPOVICI** (07.05.1933–16.09.1993)

185 de ani de la nașterea compozitorului, pianistului și dirijorului german **Johannes BRAHMS** (07.05.1833-03.04.1897)

8 mai

Ziua Mondială a Crucii și Semilunii Roșii (ONU)

Ziua Victoriei împotriva Fascismului

9 mai

Ziua Europei (Ziua Schuman) (UE)

Ziua Victoriei și a comemorării Eroilor căzuți pentru Independența Patriei

Ziua Europeană a Operei

135 de ani de la nașterea filosofului spaniol **José ORTEGA y GASSET** (09.05.1883-18.10.1955)

11 mai

Ziua internațională a Asistenței Medicale

12 mai

85 de ani de la moartea scriitorului **Jean BART (Eugeniu Botez)** (28.11.1874-12.05.1933)

13 mai

Ziua Națională a Tatălui (a doua duminică din luna mai legiferată din 2010)

Ziua Națională a Adolescentului (a doua duminică din luna mai legiferată din 1997)

75 de ani de la apariția *Manifestului Cercului literar de la Sibiu*, luare de atitudine liberalistă față de orientarea oficială a literaturii (13 mai 1943)

15 mai

Ziua Internațională a Familiei (ONU)

Ziua Internațională de Acțiune pentru Climă

Ziua Internațională a Latinității

Ziua Europeană pentru Depistarea Melanomului

85 de ani de la nașterea regizorului **Andrei BLAIER** (15.05.1933-01.12.2011)

180 de ani de la nașterea pictorului și desenatorului **Nicolae GRIGORESCU** (15.05.1838-21.07.1907)

17 mai

Ziua Mondială a Societății Informaționale (ONU)

Ziua Mondială a Telecomunicațiilor (ONU)

110 ani de la nașterea compozitorului și muzicologului clujean **Sigismund TODUȚĂ** (17.05.1908-03.07.1991)

18 mai

Ziua Internațională a Muzeelor

130 de ani de la nașterea filosofului, eseistului și profesorului universitar **Eugeniu SPERANȚIA** (18.05.1888-12.01.1972)

20 mai

Ziua Înălțării Domnului – Rusaliile (ritul catolic)

21 mai

Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare (ONU)

85 de ani de la nașterea sculptorului, pictorului și graficianului clujean **LÖVITH Egon Marc** (21.05.1923 – 02.09.2009)

22 mai

Ziua Internațională pentru Diversitate Biologică (ONU)

24 mai

Ziua Europeană a Parcurilor

110 ani de la inaugurarea oficială a *Muzeului de Istorie Națională* din București (24.05.1908)

110 ani de la nașterea actorului **Fory ETTERLE** (24.05.1908-16.09.1983)

25 mai

Eugen SIMION, critic, istoric literar, editor, eseist, profesor universitar – 85 de ani. Membru și președinte al Academiei Române (1998-2006) (25.05.1933)

110 de ani de la nașterea economistului **Costin KIRIȚESCU**. Membru al Academiei Române (25.05.1908-14.12.2002)

27 mai

Ziua Înălțării Domnului – Rusaliile (ritul ortodox)

Ziua Eroilor Neamului

28 mai

Ziua Mondială a Jocului

110 ani de la nașterea scriitorului englez **Ian FLEMING** (29.05.1908-12.08.1964)

55 de ani de la moartea scriitorului **Ion AGÂRBICEANU** (12.09.1882-28.05.1973)

31 mai

Ziua Mondială fără Tutun (ONU)

135 de ani de la nașterea pedagogului, omului de cultură și militantului politic **Onisifor GHIBU**. Membru corespondent al Academiei Române (31.05.1883-31.10.1972)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII MAI

LÖVITH Egon Marc

85 de ani de la naștere

Date biografice: n. 21.05.1923, Cluj – d. 02.09.2009, Cluj-Napoca. Sculptor, pictor și grafician.

Tatăl său a fost ceasornicar, apoi inginer constructor de căi ferate, în anul 1926 stabilindu-se cu familia în Mexic. După moartea acestuia în 1936, Lövith Egon și familia s-au reîntors la Cluj. În anul 1944, familia, de origine evreiască, a fost obligată la muncă forțată, apoi internată în lagărele de la Türkheim și Dachau. În anul 1945 a revenit cu soția la Cluj, ceilalți membri ai familiei fiind decedați în lagăre.

A frecventat cursurile de artă ale Sindicatului artiștilor, scriitorilor și muzicienilor (1947-1948) și Institutul de Arte Plastice *Ion Andreescu* din Cluj (1953), specializarea sculptură, avându-i profesori pe Romulus Ladea și Ion Irimescu.

A devenit asistent la Institutul de Arte Plastice *Ion Andreescu* din Cluj, în 1962 lector, din 1972 profesor de sculptură, mai târziu ocupând și funcția de șef de catedră. Pe lângă sculptură a practicat și pictura și grafica. A avut numeroase expoziții personale, a participat la expoziții colective, de grup, în țară și străinătate. În anul 1995 a donat mai multe lucrări de sculptură și pictură Muzeului de Artă din Cluj. Are lucrări expuse în colecții muzeale și de stat din țară, Ungaria, Israel și în colecții particulare din România, Germania, Ungaria, Israel, Italia, Austria, Elveția, S.U.A., Canada.

Dintre lucrările sculpturale și ciclurile cele mai renumite, pot fi amintite: *Autoportrete, Golda Mira, Perechea veșnică*, seria *Holocaust, Copacii, Sombreros Quijotesco, Bagatelles*, seria *Mediterranean, Păsările, Urme spirituale, Sfinx, Nike*, iar dintre cele de artă monumentală, Complexul hotelier *Napoca* (Cluj-Napoca) și Combinatul metalurgic din Câmpia Turzii.

A fost membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România (1954). A primit marele premiu (pentru *Opera Omnia*) a Comunității Evreiești din România la 7 noiembrie 2002.

Expoziții personale (selectiv): Satu Mare (1969), Aiud (1971), București (1973, 1977, 1978, 1987, 1990), Cluj-Napoca (1993, 1994) Tel Aviv (1989), Dombóvár (1989, 1994), Szekszárd, Pécs, Kecskemét (1990-1992), München (1995).

Referințe/Aprecieri critice:

Németh Júlia: *Artistul, - potrivit mărturisirii sale - a creat după legile frumosului. Nu a vrut să surprindă ci să vrăjească. Să-i câștige pe privitori, să fie acceptat de aceștia. „Vreau să mă iubească, să iubească sculpturile mele [...]”. Și Lövith Egon în sens nobil a cucerit întradevăr, și nu numai în patria sa restrânsă. Lucrările sale au ajuns în întreaga lume de la Veneția la Cairo și New-Delhi, obținând admiratori necondiționați.*

Persoană deschisă, beneficiind de o cultură deosebită, vorbitor al limbilor română, maghiară, spaniolă și germană la perfecție, Lövith Egon a fost însă în primul rând clujean. Lumea mare s-a deschis de mai multe ori în fața sa, ar fi putut alege o nouă casă, el totuși a rămas. Deși iubitul său oraș - din cauza originii sale – l-a renegat chiar de două ori. El totuși a revenit de fiecare dată și s-a angajat să-l slujească cu loialitate. Aici a găsit și odihna veșnică.

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII MAI

85 de ani de la apariția primului număr al revistei *Gând Românesc*

(01.05.1933)

Gând românesc este o revistă de cultură clujeană, apărută sub egida *Astrei*. Redactor al revistei a fost Ion Chinezu, secondat de Olimpiu Boitoș și Ioan Breazu, profunzi cunoscători ai fenomenului literar din Transilvania. Revista, cu o periodicitate lunară, și-a început existența interbelică cu primul număr, în prima zi a lunii mai, 1933, încheindu-și apariția în anul 1940.

Solid cunoscător al literaturii transilvănene, cu o exprimare elegantă, Ion Chinezu a știut să facă din revista sa locul de întâlnire a tuturor valorilor timpului, să orienteze creația literară înspre direcțiile cele mai fertile ale ei, încurajând talentele și promovând tinerii debutanți. În jurul lui s-au strâns condeie ca ale lui D.D. Roșca, Eugenia Sperantia, Henri Jacquier, Mircea Vulcănescu, Constantin Noica, Victor Iancu, Ovidiu Papadima, Edgar Papu, Tudor Vianu, Ion Mușlea, Ion Agârbiceanu, Lucian Blaga, Ion Pilat, Yvonne Rossignon etc., realizând numere atractive, cu semnături prestigioase și colaborări substanțiale. Tonul a fost dat de Ion Chinezu care a publicat articole de sinteză asupra vieții literare și artistice românești din Transilvania sau a minorităților naționale. Alături de el, Ion Breazu (membru în comitetul de redacție) și Olimpiu Boitoș (secretar) au întreținut climatul spiritual al revistei prin contribuțiile lor. În numerele acesteia s-au publicat articole și fragmente de proză, poezie, teatru, eseuri, studii, cronici diverse, recenzii de cărți și reviste, însemnări și, bineînțeles, un *Buletin* al activității *Astrei*.

Gând românesc a manifestat preocupări variate, uneori înclinând spre o latură tradițională stăpânită de etnografic, a evitat cu prudență conținutul ideologic al europenismului contemporan, preferând valorile unui pitoresc particular și autohton, totuși nu a renunțat la ținuta consolidată a mentalității citadine. Orientarea regională a publicației nu a împiedicat cultivarea adevăratelor talente, îndeosebi tinere, dăruind literaturii române proza lui Pavel Dan și Victor Papilian, poezia lui Mihai Beniuc, Emil Giurgiuca, George Boldea ca și multe cronici literare scrise cu pricepere și inteligență. Cea mai mare revistă a Clujului interbelic a servit mișcarea literară și artistică prin prezența ei în actualitatea ideilor și manifestărilor culturale.

După o întrerupere de jumătate de secol, revista a fost revigorată din anul 1990 de către scriitorul Virgil Șerbu Cisteianu, la început doar prin publicarea a patru numere, pentru ca ulterior, din anul 2007, același scriitor providențial, cum îl numește profesorul Vasile Fanache, să reînființeze seria nouă a revistei, la Alba Iulia. Revista face parte dintr-un proiect mai larg de promovare a valorilor culturale românești, alături de Asociația Culturală *Gând Românesc*, *Gând European* și de Editura *Gens Latina*.

Bibliografie:

1. *Dicționarul presei literare românești : (1790-1990)* / Ion Hangiu . – București: Editura Fundației Culturale Române, 1996, ISBN 973-577-050-4, p. 216
2. *Reviste din Transilvania* / Nae Antonescu . – Oradea, 2001, ISBN 973-9401-18-X, p. 118-131
3. *Panoramic jurnalistic. Presa de ieri și de azi* / Mircea Popa . – Cluj-Napoca: Eikon, 211, ISBN 978-973-757-404-6, p. 188-189

1 iunie**Ziua Internațională a Copilului****Ziua Mondială a Părinților** (ONU)Concursul de desene **Eroii Cărților Citite**, a 46-a ediție**Nicolae SABĂU**, istoric de artă și profesor universitar clujean – 75 de ani (01.06.1943)**4 iunie****Ziua Internațională a Copiilor – Victime ale Agresiunii** (ONU)**5 iunie****Ziua Internațională a Protecției Naturii și a Mediului Înconjurător** (ONU)**Ziua Învățătorului****Mihai LUCAN**, medic și profesor universitar clujean. A realizat primul transplant renal din România cu metoda laparoscopică (1998) – 70 de ani (05.06.1948)**6 iunie**70 de ani de la moartea inventatorului francez **Louis-Jean LUMIÈRE** (aparatură de proiecție cinematografică) (05.10.1864-06.06.1948)**8 iunie****Ziua Mondială a Oceanelor** (ONU)**10 iunie**165 de ani de la nașterea scriitorului, etnografului și folcloristului **Ion POP-RETEGANUL** (10.06.1853-03.04.1905)**11 iunie**135 de ani de la nașterea folcloristului și scriitorului **Tudor PAMFILE** (11.06.1883-16.10.1921)**12 iunie**185 de ani de la nașterea prelatului și omului de cultură **Ioan MICU MOLDOVAN**. Membru al Societății Academice Române și al Academiei Române (13.06.1833-07/21.09.1915)**14 iunie****Ziua Mondială a Donatorului de Sânge** (ONU)135 de ani de la nașterea dramaturgului **G. CIPRIAN** (**Gheorghe Constantin-Constantinescu**) (14.06.1883-07.05.1968)**15 iunie**175 de ani de la nașterea compozitorului, pianistului și dirijorului norvegian **Edvard GRIEG** (15.06.1843-1907)129 de ani de la moartea poetului, prozatorului și publicistului **Mihai EMINESCU** (15.01.1850-15.06.1889)**17 iunie****Ziua Mondială pentru Combaterea Deșertificării și Secetei** (ONU)130 de ani de la nașterea medicului, prozatorului și dramaturgului clujean **Victor PAPILIAN** (17.06.1888-14.08.1956)**18 iunie****PUSKÁS Sándor**, sculptor clujean – 90 de ani (18.06.1928)90 de ani de la moartea exploratorului norvegian **Roald AMUNDSEN** (16.07.1872-18.06.1928)**19 iunie**45 de ani de la înființarea **Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului** (19.06.1973)**20 iunie****Ziua Mondială a Refugiaților** (ONU)

21 iunie

Ziua Muzicii Europene

Andrei ȘERBAN, regizor de teatru și operă – 75 de ani (22.06.1943)

145 de ani de la nașterea istoricului **Alexandru IONESCU-SADI** (21.06.1873-20.09.1926)

170 de ani de la apariția poeziei ***Un răsunset*** de Andrei Mureșanu, azi imnul național al României (21.06.1848)

24 iunie

115 ani de la nașterea pictorului și graficianului clujean **BENE József** (24.06.1903 – 20.05.1986)

80 de ani de la moartea inginerului agronom și profesorului universitar clujean **PÁTER Béla** Fondator, la Cluj, al primei stațiuni de plante medicinale din lume (1904) și a primei grădini agrobotanice (09.09.1860-24.06.1938)

25 iunie

Șerban PAPACOSTEA, istoric - 90 de ani. Membru corespondent al Academiei Române (25.06.1928)

26 iunie

Ziua Internațională contra Abuzului și Traficului de Droguri (ONU)

Ziua Internațională pentru Susținerea Victimelor Torturii

Ziua Internațională de Colaborare în favoarea Păcii și Democrației

Ziua Drapelului Național al României

30 iunie

45 de ani de la dezvelirea, la Cluj, a grupului statuar ***Școala Ardeleană*** (din fața Universității Babeș-Bolyai) operă a sculptorului Romulus Ladea (30.06.1973)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII IUNIE

PÁTER Béla

80 de ani de la moarte

Date biografice: n. 09.09.1860, Eperjes – d. 24.06.1938, Cluj. Inginer agronom și profesor universitar. Fondator, la Cluj, a primei stațiuni de plante medicinale din lume (1904) și a primei grădini agrobotanice.

Studiile și le-a început la Levoča. A urmat cursurile Universității de Științe din Budapesta și ale Universității Tehnice *Király József* (1883).

Și-a început cariera la catedra de botanică a Universității Tehnice, apoi în scurt timp a fost numit profesor de botanică la Institutul de Agronomie de la Kassa. În anul 1893 a fost mutat la Academia de Agricultură din Cluj. A predat și la Universitatea *Francisc Iosif* din Cluj. În anul 1900 a participat la *Expoziția Mondială de la Paris*, unde a primit medalia de aur pentru munca sa și ceaiurile medicinale. A fost fondator, organizator și director până în 1931 al Stațiunii de Cercetări asupra Plantelor Medicinale. După modelul acesteia s-au înființat mai târziu instituții asemănătoare la Viena, Praga, Budapesta.

A fost un botanist cunoscut în Europa și nu numai. A pus bazele unei grădini botanice de plante medicinale. A cercetat în jur de 136 de specii, în majoritatea cazurilor el fiind primul care a comunicat date legate de posibilități de cultivare și importanța lor economică. Experimentele sale privind îngrășămintele chimice sunt de pionierat. În anul 1932 a înființat Cooperativa *Adonis*, o societate de colectare și valorificare a plantelor medicinale. Dintre preparatele sale erau renumite *Ceaiurile Prof. dr. Páter*, care erau cunoscute și în Europa. A publicat în revistele *Mezőgazda*, *Gazdasági Lapok*, *Kisérletügyi Közlemények*, *Mezőgazdasági Szemle*, în *Buletinul Agriculturii*, în reviste din străinătate. De numele său se leagă apariția revistei universității clujene, *Buletinul de informații botanice și muzeul botanic*.

A fost membru al Societății Economice Ardelene, al Societății Muzeului Ardelean, membru și mai apoi președinte al Societății Carpatine Ardelene.

Opera (selectiv): *Növénytan* (1884), *A Peronospora viticola és a black-rot* (1892), *A gabonafélék, a burgonya és a szőlő legfontosabb gombabetegségei* (1895,1911), *Vetőmag eltartása és a magtárban kárt tevő állatokról* (1899, 1911), *A gyógynövények termesztése* (1906), *Rövid útmutatás a vadon termő gyógyító növények gyűjtésére* (1908,1911), *La culture des plantes médicinales en Hongrie* (1914), *La culture des plantes médicinales en Roumanie* (1925), *Prof. Dr. Páter újabb gyógyító teái és azok használata* (1925), *Cultura mătrăgunei* (1925), *Cultura plantelor medicinale* (1926), *Plantele medicinale sălbatice* (1927), *Plantele noastre medicinale* (1936).

Referințe/Aprecieri critice:

Kopp Elemér : *Ca om, profesorul Páter a fost calm, chibzuit, un temperament liniștit, cu o percepție socială și spirit progresist. A fost atât de pasionat de plante, încât și în ultimii săi ani, de două ori pe săptămână, eventual și de mai multe ori, a ieșit în pădurea sa preferată Făget și de acolo întotdeauna s-a întors acasă cu material experimental. Întreaga sa viață și-a petrecut-o printre flori...*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII IUNIE

45 de ani de la dezvelirea grupului statuar *Școala Ardeleană*

(30.06.1973)

Grupul statuar *Școala Ardeleană*, a fost dezvelit la Cluj, la 30 iunie 1973, în dreptul intrării principale a Universității *Babeș-Bolyai*, pe strada Mihail Kogălniceanu, nr. 1. Monumentul a luat locul *Lupei Capitolina*, care a stat pe amplasamentul respectiv între anii 1967-1973.

A fost realizat de sculptorul clujean Romulus Ladea (1901-1970), ale cărui opere de artă împodobesc numeroase localități ale României, printre care și Clujul. Dintre acestea pot fi amintite: bustul lui *Horia* din Albac, monumentul *Horia, Cloșca și Crișan* din Alba Iulia, bustul lui *Simion Bărnuțiu* din Zalău, bustul lui *Avram Iancu* de la Baia de Criș, *Mihai Eminescu*, *Ion Creangă*, *Lucian Blaga*, *Liviu Rebreanu*, *Ion Agârbiceanu* din Cluj etc.

Compoziția reprezintă trei personalități ale mișcării iluministe *Școala Ardeleană* (de la dreapta la stânga): Samuil Micu (1745-1806), Gheorghe Șincai (1754-1816) și Petru Maior (1761-1821). Este un omagiu adus *Școlii Ardelene* - mișcare culturală românească de la sfârșitul secolului XVIII și începutul secolului XIX - care a contribuit la emanciparea spirituală și politică a românilor transilvăneni. Prin operele lor - dintre care merită a fi amintite *Istoria și lucrurile și întâmplările românilor* a lui Samuil Micu, *Hronica românilor și a mai multor neamuri* aparținând lui Gheorghe Șincai, precum și *Istoria pentru începutul românilor în Dachia* scrisă de Petru Maior - reprezentanții *Școlii Ardelene* au intenționat să trezească conștiința națională a românilor. Ei au susținut originea latină a poporului român precum și latinitatea limbii române. De asemenea, au reușit introducerea alfabetului latin, în locul scrierii chirilice.

Creația sculpturală în bronz, este așezată pe un soclu placat cu travertin, incluzând și spațiu pentru flori. În față, pe o placă de marmură se află o inscripție cu numele și anii de viață a celor trei personalități reprezentate. Grupul statuar are o înălțime de 3 metri.

Bibliografie:

1. *Cluj-Napoca : ghid de oraș* . – București : Editura Sport-Turism, 1989, ISBN 973-41-0043-2, p. 86
2. *A Kolozsvári Farkas utca : Művelődéstörténeti barangolás* / Vincze Zoltán . – Kolozsvár: Stúdium Könyvkiadó, 2003, ISBN 973-643-038-3, p. 33

1 iulie**Ziua Internațională a Arhitecturii**

100 de ani de la nașterea medicului și profesorului universitar clujean **Ion CHIRICUȚĂ**. A contribuit la înființarea Institutului de Oncologie din Cluj, care azi îi poartă numele (01.07.1918-11.09.1988)

140 de ani de la recunoașterea internațională a **Independenței de Stat a României** la Congresul de pace de la Berlin (19.06/01.07.1878)

2 iulie

80 de ani de la nașterea poetului, prozatorului, istoricului literar și traducătorului clujean **SZILÁGYI Domokos** (02.07.1938-02.11.1976)

55 de ani de la moartea etnografului și profesorului universitar clujean **Romulus VUIA**. Fondator și primul director al Muzeului Etnografic al Transilvaniei și secretar al Societății Etnografice Române din Cluj (1923) (28.01.1887-02.07.1963)

3 iulie

135 de ani de la nașterea scriitorului ceh **Franz KAFKA** (03.07.1883-03.06.1924)

4 iulie**Ziua Națională a Statelor Unite ale Americii****Ziua Crucii Roșii Române**

95 de ani de la nașterea prozatorului **Haralamb ZINCĂ** (Hary Isac Zilberman) (04.07.1923-28.12.2008)

115 ani de la nașterea sculptorului clujean **SZERVÁTIUSZ Jenő** (04.07.1903-15.09.1983)

6 iulie

Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI, om de știință, medic neurolog. Membru de onoare al Academiei Române – 95 de ani (06.07.1923)

7 iulie

95 de ani de la nașterea arhitectului, actorului, regizorului și scenografului de teatru și film **Liviu CIULEI**. Membru corespondent al Academiei Române (07.07.1923-25.10.2011)

10 iulie

145 de ani de la nașterea geologului și paleontologului **Ion Th. SIMIONESCU**. Președinte al Academiei Române (1942-1944) (10.07.1873-07.01.1944)

11 iulie**Ziua Mondială a Populației (ONU)****12 iulie**

85 de ani de la nașterea scriitorului **Alexandru IVASIUC** (12.07.1933-04.03.1977)

14 iulie**Ziua Națională a Franței****16 iulie**

75 de ani de la moartea criticului și istoricului literar **Eugen LOVINESCU** (31.10.1881-16.07.1943)

18 iulie**Ziua Internațională Nelson Mandela (ONU)**

85 de ani de la nașterea poetului, prozatorului, criticului, publicistului și regizorului de film rus **Evgheni EVTUȘENKO** (18.07.1933- 01.04.2017)

30 de ani de la moartea pictorului și profesorului universitar clujean **Aurel CIUPE** (16.05.1900-18.07.1988)

80 de ani de la moartea reginei **MARIA** (Maria Alexandra Victoria de Saxa-Coburg), soția lui Ferdinand I, regele României (1914-1927) (17.10.1875-18.07.1938)

20 iulie**Ziua Mondială a Șahului**

Ziua Aviației și a Apărării Antiaeriene

75 de ani de la nașterea poetului **Adrian PĂUNESCU** (20.07.1943-05.11.2010)

21 iulie

Aurel SASU, critic, istoric literar, eseist, traducător și cadru didactic universitar - 75 de ani (21.07.1943)

110 ani de la data la care, la Jocurile Olimpice de la Londra, clujeanul **SOMODI István** a obținut medalia de argint la săritura în înălțime (21.07.1908)

25 iulie

125 de ani de la nașterea pictorului, graficianului și gravorului clujean **NAGY Imre** (25.07.1893-22.08.1976)

29 iulie

Ziua Imnului Național al României

125 de ani de la nașterea poetului clujean **BARTALIS János** (29.07.1893-07.12.1976)

55 de ani de moartea istoricului și arhivistului clujean **KELEMEN Lajos** (30.09.1877-29.07.1963)

30 iulie

Ziua Internațională a Prieteniei (ONU)

31 iulie

125 de ani de la nașterea sopranei **Aca de BARBU** (31.07.1893-21.03.1958)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII IULIE

Romulus VUIA

55 de ani de la moarte

Date biografice: n. 28.01.1887, Comloșu Mare, Timiș – d. 02.07.1963, București. Etnofolclorist. Întemeietorul și primul director al Muzeului Etnografic al Transilvaniei și al Societății de etnografie din Cluj (1923). I se datorează Muzeul în aer liber de la Hoia. Creator al etnografiei ca disciplină independentă.

Primele clase le-a urmat la școala confesională din localitate, primele patru clase de liceu la Orăștie, iar următoarele la Școala Normală din Timișoara. Și-a continuat studiile la Școala Normală Superioară din Budapesta și la Facultatea de Științe a Universității din Cluj, secția geografie-istorie (1921). În anul 1924, Romulus Vuia a susținut cu magna cum laude doctoratul cu teza *Pădureni și Țara Hațegului. Studiu antropogeografic și etnografic*. S-a perfecționat între 1910-1911 în etnografie și antropologie cu profesorul Felix von Luschan de la Universitatea din Berlin. Încă în timpul studiilor de la Budapesta și Berlin s-a inițiat în etnologie și muzeografie la Muzeul Etnografic din Budapesta și Museum für Völkerkunde din Berlin.

Și-a început cariera didactică în 1910 la Școala de Comerț din Hațeg și la Târnăveni, pentru ca în 1920 să fie numit asistent la Institutul de Geografie al Universității din Cluj. În 1921 a devenit șef de lucrări, iar din 1926 a devenit profesor la Catedra de Etnografie și Folclor a Universității din Cluj, post pe care l-a ocupat până la pensionare. În anul 1922 a fost numit în Comisia Fundației Culturale Principele Carol, care trebuia să facă propuneri pentru înființarea unui muzeu etnografic la Cluj, Romulus Vuia fiind însărcinat cu campania de cercetări și achiziții pentru acesta. Este astfel întemeietorul și primul director al Muzeului Etnografic al Transilvaniei și al Societății de Etnografie din Cluj (1923). Plecat la București, în anul 1955 a fost încadrat cercetător principal la Sectorul Etnografie al Academiei Române, iar în 1957 șef de Secție de Etnografie a IEF București, până la moartea sa în 1963.

A fost secretar și arhivar la Societatea Etnografică Română, membru al Societății de Antropologie și Preistorie din Berlin, al Societății de Științe din Cluj, al Societății Regale Române de Geografie și al Societății Române de Antropologie.

Opera (selectiv): Studii de etnografie și folclor, 2 vol. (1975-1980)

Referințe/Aprecieri critice:

Mihai Pop: *Întemeierea Muzeului etnografic al Transilvaniei, activitatea didactică de la catedra de etnografie a Universității din Cluj, prezența activă la reuniunile internaționale de specialitate, documentarea asupra cercetării științifice și asupra muncii muzeistice, continua cercetare concretă de teren și neîntrerupta activitate științifică dau imaginea completă a rolului pe care l-a avut Romulus Vuia în dezvoltarea etnografiei românești.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII IULIE

110 ani de la data la care, la Jocurile Olimpice de la Londra, clujeanul Somodi István a obținut medalia de argint la săritura în înălțime (21.07.1908)

Somodi István a fost cel mai renumit sportiv al Clujului de la începutul secolului XX. A studiat la Colegiul Reformat, începând aici participarea la competiții sportive. În 1903, studentul Somodi a devenit membru al KEAK (Clubul Athletic Universitar Clujean), obținând rezultate remarcabile la săritura în înălțime și săritura în lungime. În 1904 s-a legitimat la BEAC (Clubul Athletic Universitar din Budapesta) unde se desfășurau antrenamente de nivel înalt. Rezultate frumoase a obținut în 1906, la Atena, la Jocurile Olimpice Intercalate, după care a avut loc întoarcerea sa la Cluj. Aici a participat la concursuri ca atlet al KEAK. În această perioadă Somodi s-a concentrat pe săritura în înălțime perfecționându-și un stil care a precedat actuala tehnică flop.

În anul 1908, înaintea Jocurilor Olimpice de la Londra, sportivul clujean a doborât recordul național, când a sărit 184 cm. Astfel a fost inclus în lotul pentru Jocurile Olimpice. Deși nu era considerat printre favoriți, la Londra a trecut fără probleme de calificări ajungând în finală și clasându-se pe locul II. El s-a luptat cu americanul Porter pe tot parcursul competiției, fiind susținut de public. După ce a trecut ștacheta ridicată la 188 cm, a făcut o săritură frumoasă și la 191 cm, dar a doborât bara atingând-o ușor cu mâna, ratând astfel medalia de aur. Succesul lui Somodi a fost sărbătorit de întreg Clujul. Viceprimarul l-a luat cu mașina de la gară și l-a dus în centru, unde clujenii l-au sărbătorit cu o masă festivă. Omagiat de presa vremii, consiliul local al orașului a decis în cinstea succesului său londonez, construirea unui stadion de nivel european, care a fost dat în folosință în anul 1911.

Totuși Somodi a renunțat treptat la cariera sportivă, susținând un doctorat în drept și fiind acceptat imediat în Baroul Cluj. După primul război mondial s-a decis să se ocupe de reorganizarea sportului clujean și a fost considerat primul antrenor de atletism al României. A fost ales președinte al Clubului Athletic Universitar, iar în 1934 a primit de la Regele Carol al II-lea distincția oferită celei mai bune asociații sportive din România. După al doilea război mondial a fost exclus din viața publică, i s-a retras pensia, dreptul de a mai pregăti sportivi, de a lucra ca avocat și chiar de a se apropia de stadionul construit în cinstea triumfului său. A trăit în condiții grele care l-au obligat chiar să-și vândă medalia olimpică pentru a supraviețui și s-a stins din viață la Cluj, în 1963, într-un total anonim.

Bibliografie:

1. *A kolozsvári sportélet életrajzi gyűjteménye (1818-1918)* / Killyéni András . – Kolozsvár: Ábel Kiadó, 2006, p. 102
2. *Fabuloasa istorie a Jocurilor Olimpice. Primul român medaliat a murit în mizerie. Comuniștii l-au considerat „dușman al poporului” și i-au tăiat pensia* / Adrian Epure, http://adevarul.ro/news/sport/serial-fabuloasa-istorie-jocurilor-olimpice-roman-medaliat-murit-mizerie-comunistii-l-au-considerat-dusman-poporului-i-au-taiat-pensia-1_56b6617c5ab6550cb886840a/index.html, accesat la 18 iulie 2017
3. *Somodi István, săritorul în înălțime. Primul antrenor de atletism din România „stea pe cerul sportului maghiar”* / Orbán Katalin, <http://corbiialbi.ro/index.php/spoort/23-somodi-istvan-saritorul-in-inaltime-primul-antrenor-de-atletism-din-romania-8222-stea-pe-cerul-sportului-maghiar-8221/>

AUGUST

2 august

90 de ani de la data la care a aterizat, la Cluj, primul avion de transport călători (02.08.1928)

3 august

Constantin RÎPĂ, compozitor, muzicolog și, dirijor clujean - 80 de ani (03.08.1938)

6 august

Ziua Mondială a Luptei pentru Interzicerea Armei Nucleare – Ziua HIROSHIMEI

80 de ani de la nașterea compozitorului și muzicologului clujean **Liviu GLODEANU** (06.08.1938-31.03.1978)

150 de ani de la nașterea poetului, dramaturgului, omului politic și diplomatului francez **Paul CLAUDEL** (06.08.1868-25.02.1955)

7 august

170 de ani de la moartea chimistului suedez **Jons Jakob BERZELIUS**, unul dintre fondatorii chimiei moderne (20.08.1779-07.08.1848)

9 august

Ziua Internațională a Popoarelor Indigene (ONU)

12 august

Ziua Internațională a Tineretului (ONU)

85 de ani de la moartea lingvistului și filologului **Alexandru PHILIPPIDE**. Membru al Academiei Române (01.05.1859-12.08.1933)

15 august

Ziua Marinei Române

16 august

195 de ani de la nașterea publicistului **Alexandru HURMUZACHI**. Membru fondator al Societății Academice Române (16.08.1823-20.03.1871)

17 august

Ruxandra CESEREANU, poetă, prozatoare și eseistă – 55 de ani (17.08.1963)

18 august

Roman POLANSKI, actor și regizor polonez – 85 de ani (18.08.1933)

19 august

190 de ani de la nașterea omului politic **Ioan RAȚIU** (19.08.1828-04.12.1902)

20 august

Teodor BOTIȘ, pictor clujean – 80 de ani (20.08.1938)

23 august

Ziua Internațională pentru Comemorarea Sclaviei și Abolirii acesteia (ONU)

Ziua Europeană de Comemorare a Victimelor Nazismului și Stalinismului

25 august

145 de ani de la nașterea actriței **Lucia STURDZA-BULANDRA** (25.08.1873-19.09.1961)

26 august

120 de ani de la nașterea medicului și profesorului universitar clujean **Ion GAVRILĂ**. Considerat fondator al învățământului de boli infecțioase din Cluj (26.08.1898-15.03.1976)

90 de ani de la moartea lingvistului, etnologului și profesorului universitar clujean **Iosif POPOVICI**. Considerat întemeietorul geografiei lingvistice și al foneticii experimentale (17.02.1876 – 26.08.1928)

27 august

Sărbătoarea Națională a Republicii Moldova. Ziua Independenței

90 de ani de la nașterea criticului literar și scriitorului **Mircea ZACIU** (27.08.1928-21.03.2000)

105 ani de la sosirea, la Cluj, a echipei de filmări de la Compania de producție *Pathé* în vederea realizării primului film realizat în orașul de pe Someș, *Sárga csikó* (Mânzul șarg). Regia a fost realizată de clujeanul Janovics Jenő (27.08.1913)

29 august

Ziua Internațională împotriva Testelor Nucleare (ONU)

31 august

Ziua Limbii Române

110 ani de la nașterea scriitorului american **William SAROYAN** (31.08.1908-18.05.1981)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII AUGUST

Ruxandra CESEREANU

55 de ani

Date biografice: n. 17.08.1963, Cluj-Napoca. Poetă, prozatoare și eseistă.

A urmat Liceul de Coregrafie și Liceul de Științe ale Naturii din Cluj-Napoca. S-a înscris la Facultatea de Filologie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. În anul 1997 a obținut titlul de doctor în Filologie cu teza *Înfernul concentraționar reflectat în conștiința românească modernă*. A colaborat la cenaclul literar *Echinox* (1982-1985).

Și-a început activitatea ca profesor în învățământul preuniversitar, la Năsăud, Bistrița și Avrig (Sibiu). Din anul 2002 a ocupat funcția de lector, apoi de conferențiar (2003) în cadrul Facultății de Științe Politice, a Universității *Babeș-Bolyai* din Cluj, apoi funcția de conferențiar (2006) și profesor (2013) la Facultatea de Litere a aceleiași universități. A fost redactor la revistele *Ecran* (1988-1990), *Steaua* din Cluj (1991, redactor șef adjunct din 2011). Din anul 2008 este membru în comitetul de redacție al *Caietelor Echinox* din Cluj. A fost redactor la Direcția de Difuzare a Filmelor din Transilvania, Cluj (1989).

A debutat cu poeme în revista *Tribuna* (1981). Debutul editorial a avut cu volumul colectiv de poezie *Alpha '85* (1985). S-a remarcat prin numeroase publicații, volume de critică literară și eseu, proză, poezie, dar și studii, eseuri, cronici literare.

Ruxandra Cesereanu este membră a Uniunii Scriitorilor din România (din 1994), a Fundației Culturale *Echinox* (din 1996), a Centrului de Cercetare a Imaginarului din Cluj, a Asociației de Literatură Generală și Comparată din România. Este deținătoarea a numeroase premii decernate de Uniunea Scriitorilor din România - Filiala Cluj (1994, 1998, 2001, 2005, 2009), revistele *Poesis* (1997), *Apostrof* (1998), *Cuvântul* (2004), Asociația de Literatură Generală și Comparată din România (2001).

Opera (selectiv): *Călătorie prin oglinzi*, roman, 1989; *Grădina deliciilor*, poeme, 1993; *Purgatoriile*, povestiri, 1997; *Oceanul Schizoidian*, poeme, 1998; *Călătorie prin centrul infernului. Gulagul în conștiința românească*, eseu, poeme, antologie, 1999; *Deliruri și delire. O antologie a poeziei onirice românești*, 2000; *Panopticum. Tortura politică în secolul XX*, eseu, 2001; *Tricephalos*, roman, 2002; *Imaginarul violent al românilor*, eseu, 2003; *Kore - Persephona*, poeme, 2004; *Gulagul în conștiința românească. Memorialistica și literatura închisorilor și lagărelor comuniste*, 2005; *Nașterea dorințelor lichide*, proză, 2007; *Gourmet. Céline, Bulgakov, Cortázar, Rushdie*, 2009; *Biblioteca stranie. Eseuri*, 2010.

Referințe/Aprecieri critice:

Irina Petraș: *Cărțile scrise de Ruxandra Cesereanu sunt, toate, fie că e vorba de volume de versuri, de proze ori de eseuri, provocări. [...] talentul incontestabil promite cărților sale să dureze ca opere, în vreme ce unele dintre subiecte și maniera grăbită de atac le decid soarta mai puțin scilipitoare de quasi-documente ale unei ore istorice trecătoare. Înscenarea e de fiecare dată barocă, adică insinuantă și copleșitoare, aruncând în față calități în stare să camufleze, temporar, defectele.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII AUGUST

105 ani de la sosirea, la Cluj, a echipei de filmări de la celebra Companie de producție *Pathé* în vederea realizării primului film realizat în orașul de pe Someș (27.08.1913)

În anul 1913, actorul, regizorul, directorul de teatru Janovics Jenő a decis să se lanseze și în producția cinematografică. A urmărit activitatea marilor case de film europene și era la curent cu încercările de filmare de la Cluj (ale lui Udvari András), Budapesta sau de la București (ale lui Leon Popescu), etc. Era convins că pentru a intra pe piața de film trebuia să creeze ceva aparte, convingere întărită și de întâlnirea din 1913 cu reprezentantul de la Budapesta al casei de film Pathé, Jenő Goldenweiser, care a sugerat nevoia de teme exotice a instituției pe care o reprezenta. Janovics i-a semnalat că ar avea o idee pentru un film cu specific maghiar, cu puternice accente populare, inspirat după piesa *Mânzul șarg* a lui Csepreghy Ferenc.

Cum frații Pathé au agreat subiectul, Janovics a plecat la Paris pentru a semna contractul de realizare a filmului. Filmările urmau să fie realizate la Cluj, cu actori clujeni, în condiții tehnice necesare filmărilor asigurate de Janovics, care suporta și costurile de producție. Pathé asigura regizorul și cameramanii și se ocupa de distribuirea și comercializarea filmului.

În *Mânzul șarg* au fost distribuiți Fekete Mihály, Csapó Jenő, Dezséri Gyula, Szakács Andor, Hegyi Lili, Berky Lili, Várkonyi Mihály, Berky József, Ihász Aladár, Nagy Gyula, Hersányi Rezsű, Bánóczi Dezső, Koller János, Kertész Endre, Gálosi Zoltán.

La 27 august 1913 a sosit la Cluj echipa de filmări Páthé, cel mai bun regizor al casei de film, Felix Vanyl, și doi cameramani, Robert Montgobert și Paulique Desző, aducând echipamentul necesar. A urmat alegerea celor mai bune locații pentru filmări, în timp ce Janovics a improvisat un platou de filmări în spatele Teatrului de vară, lângă Someș. Filmările au început trei zile mai târziu, fiind întrerupte la 17 septembrie de un eveniment tragic, petrecut în timpul filmărilor pe Someș, înecul actriței secundare Imre Erzsí. Moartea tinerei a provocat un mare scandal, Janovics fiind acuzat de omucidere prin neglijență (absolvit ulterior de vină). Filmările au fost reluate abia peste câteva săptămâni și finalizate în scurt timp.

Premiera filmului a avut loc în decembrie la Paris, apoi la Budapesta la 12 ianuarie 1914 și la 28 ianuarie 1914 la Cluj. Casa Pathé a realizat 137 de copii ale filmului pe care le-a distribuit din America până în Japonia. Filmul este mărturia unui proiect local de succes mondial. Succesul financiar a deschis noi oportunități și a fondat istoria timpurie a producției de film la Cluj.

Bibliografie:

1. *Janovics, creatorul Hollywood-ului transilvan = Janovics, az erdélyi Hollywood megteremtője = Janovics, the creator of the Transylvanian Hollywood* / Zakariás Erzsébet . – București: Editura Tracus Arte, 2014, p. 78-96
2. *Az erdélyi némafilmgyártás a korabeli magyar sajtó tükrében. Úttörő vállalkozás, vegyes fogadtatás* / Árpád Zsolt, <http://www.filmnett.ro/cikk/2297/az-erdelyi-nemafilmgyartas-a-korabeli-magyar-sajto-tukreben-uttoro-vallalkozas-vegyes-fogadtatas>, accesat la 28 iulie 2017

1 septembrie

Ziua Diplomației Române

65 de ani de la moartea lingvistului **Teodor CAPIDAN** (15/28.04.1878-01.09.1953)

3 septembrie

130 de ani de la înființarea, la Cluj, a **Institutului pentru Surdo-Muți** (Süketnéma Intézet) (03.09.1888)

135 de ani de la moartea romancierului și dramaturgului rus **Ivan Sergheevici TURGHENIEV** (09.11.1818-03.09.1883)

4 septembrie

110 ani de la nașterea scriitorului american **Richard WRIGHT** (04.09.1908-29.09.1960)

5 septembrie

160 de ani de la nașterea scriitorului **Alexandru VLAHUȚĂ** (05.09.1858-19.11.1919)

7 septembrie

Ziua Europeană a Culturii Iudaice

8 septembrie

Ziua Internațională pentru Alfabetizare (ONU)

110 ani de la nașterea poetului și prozatorului italian **Cesare PAVESE** (08.09.1908-27.08.1950)

140 de ani de la nașterea scriitorului francez **Alfred JARRY** (08.09.1873-01.11.1907)

9 septembrie

Ziua Mondială a Frumuseții

190 de ani de la nașterea scriitorului rus **Lev Nikolaevici TOLSTOI** (09.09.1828 – 20.10.1910)

13 septembrie

Ziua Pompierilor din România

110 ani de la nașterea eseistului și istoricului de artă **Edgar PAPU** (13.09.1908-30.03.1993)

14 septembrie

80 de ani de la nașterea artistului plastic **Horia BERNEA**. Creatorul și directorul Muzeului Țăranului Român (1990-2000) (14.09.1938-04.12.2000)

135 de ani de la nașterea medicului și profesorului universitar clujean **Constantin URECHIA**. Creator al școlii clujene de psihiatrie; primul profesor la Clinica Psihiatrică de la Facultatea românească de Medicină din Cluj (14.09.1883-08.05.1955)

165 de ani de la nașterea istoricului și prozatorului **Radu ROSETTI** (14.09.1853-12.02.1926)

15 septembrie

Ziua Internațională a Democrației (ONU)

140 de ani de la înființarea, la Cluj, a **Școlii Superioare de Comerț** (15.09.1878)

16 septembrie

Ziua Internațională pentru Păstrarea Stratului de Ozon (ONU)

17 septembrie

195 de ani de la moartea cărturarului **Gheorghe LAZĂR** (05.06.1779-17.09.1823)

19 septembrie

Ziua Europeană a Patrimoniului

Ziua Europeană a Porților Deschise

20 septembrie

155 de ani de la moartea filologului și scriitorului german **Jakob GRIMM** (04.01.1785-20.09.1863)

21 septembrie

Ziua Internațională a Păcii (ONU)

Ziua Internațională Alzheimer

Ziua Europeană fără Mașini

22 septembrie

80 de ani de la nașterea medicului și scriitorului **Augustin BUZURA**. Membru al Academiei Române (22.09.1938-10.07.2017)

60 de ani de la premiera, pe scena Operei Române din București a tragediei **Oedipe** de George Enescu (22.09.1958)

23 septembrie

Ziua Internațională împotriva Exploatării Sexuale și Traficului Femeilor și Copiilor

24 septembrie

Ziua Woerner - Ziua Parteneriatului pentru Pace

Ziua Mondială a Inimii

26 septembrie

Ziua Europeană pentru Diversitate Lingvistică (Consiliul Europei)

130 de ani de la nașterea poetului și dramaturgului britanic **Thomas Stearns ELIOT**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1948) (26.09.1888-04.01.1965)

27 septembrie

Ziua Mondială a Turismului (ONU)

28 septembrie

Ziua Internațională a Accesului la Informație (UNESCO)

29 septembrie

Ziua Mondială a Inimii (ONU)

130 de ani de la nașterea lingvistului și filologului **Iorgu IORDAN**. Membru de onoare al Societății Academice Române (29.09.1888-20.09.1986)

30 septembrie

Ziua Internațională a Traducătorilor (ONU)

90 de ani de la nașterea scriitorului și filosofului american de origine română **Elie WIESEL**. Laureat al Premiului Nobel pentru Pace (1986) (30.09.1928-02.07.2016)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII SEPTEMBRIE

Augustin BUZURA

80 de ani

Date biografice: n. 22.09.1938, Berința, Maramureș - d. 10 iulie 2017, București. Prozator, eseist, autor al unor scenarii cinematografice.

Absolvent al Liceului „Gh. Șincai“ din Baia Mare (1955) și al Facultății de Medicină Generală din cadrul Institutului de Medicină și Farmacie Cluj-Napoca (1964), specializat în psihiatrie, Augustin Buzura a renunțat la cariera medicală în favoarea literaturii și publicisticii.

Între anii 1957 și 1964 a lucrat ca funcționar la Filiala din Cluj a Uniunii Scriitorilor. A fost redactor al revistei „Tribuna” între anii 1964-1989 și redactor-șef al aceleiași reviste în perioada 1989-1990. Din 1990, a fost președintele Fundației Culturale Române și membru în Comitetul Director al revistei *Dilema*, președinte al Institutului Cultural Român (2003-2004) și director al revistei „Cultura“ (din 2005).

A debutat literar în 1960, în revista „Tribuna”, iar editorial, la 25 de ani, cu volumul de povestiri *Capul Bunei Speranțe* (1963).

A fost președinte al Filialei Române a Asociației de Cultură și Știință Europeană cu sediul la Roma, membru fondator al Fundației Culturale Europene „Gulliver“ din Amsterdam, membru în comitetul director al Centrului Euro-Atlantic. Doctor Honoris Causa al Universității „Lucian Blaga“ din Sibiu (1997), al Universității de Nord din Baia Mare (2010), al Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu“ din Cluj-Napoca (2014). Membru de onoare al Academiei Româno-Americane (2000), membru al Academiei Braziliene de Litere (2001), membru al Academiei Latinității (2001), membru corespondent al Südosteuropa Gesellschaft, Germania (2001).

A primit de 4 ori Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1970, 1974, 1980, 1984), Premiul „Ion Creangă“ al Academiei Române“ (1977), Premiul Opera Omnia al revistei „Convorbiri Literare“. A fost decorat cu ordinul național „Pentru Merit“ în grad de mare cruce (2000), cu Ordinul brazilian „Rio Branco“ în grad de comandor, cu Ordinul mexican „Vulturul Aztec“ și cu multe alte premii și medalii naționale și internaționale. Pe 3 iulie 1990 a fost ales membru corespondent al Academiei Române, devenind membru titular pe 12 martie 1992.

Opera (selectiv):

De ce zboară vulturii?, 1967; *Absenții*, 1970; *Fețele tăcerii*, 1974; *Orgolii*, 1977; *Vocile nopții*, 1980; *Refugii*, 1984; *Drumul cenușii*, 1988; *Recviem pentru nebuni și bestii*, 1999; *Teroarea iluziei*, 2004; *Raport asupra singurătății*, 2009.

Referințe/Aprecieri critice:

Cornel Ungureanu: *Materia epică a romanelor lui Buzura*, „substanța”, nu e prelucrată de un rafinat. *Ca și Breban*, Buzura este un nordic, un „barbar”, un autor pentru care contează adevărurile mari și nu eleganța frazei, sunetul cuvântului, distincția rostirii.

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII SEPTEMBRIE

130 de ani de la înființarea, la Cluj, a Institutului pentru surdo-muți (Süketnéma Intézet) (03.09.1888)

În vremea organizării Institutului pentru surdo-muți (Süketnéma Intézet) din Cluj, în Ungaria mai funcționau institute similare la Vác și Budapesta care școlarizau anual 180 - 200 de persoane, dar și la Arad, Timișoara și Kaposvár, ultimele trei de interes local. În 1887 apare ideea înființării unei astfel de instituții și la Cluj.

Aceasta a fost îmbrățișată de Consiliul orășenesc în frunte cu primarul Albach Géza. Studiarea problemei și acțiunile pregătitoare i-au fost încredințate lui Szvacsina Géza. Datele culese atunci din Transilvania, și zone învecinate ale Ungariei, indicau un număr de 3169 de persoane cu deficiențe de auz. În Cluj existau la acea dată 14 persoane cu astfel de deficiențe. Deja în prima adresă înaintată ministerului învățământului, Consiliul orășenesc sublinia faptul că noua instituție nu viza doar satisfacerea nevoilor locale, ci își dorea să fie o instituție de rang național care să preia pe toți cei vizați indiferent de etnie sau religie.

La 7 decembrie 1887, autoritățile locale au decis înființarea acestei instituții de învățământ. La 18 martie 1888, prin decizie ministerială, Olgyay János, angajat al institutului de la Vác a fost detașat pentru anul școlar 1888-1889 la institutul clujean. În ședința comisiei de supraveghere din 1 iunie 1888, Szvacsina Géza l-a prezentat membrilor acesteia pe Olgyay János, ajuns la Cluj. Acesta a pregătit o serie de propuneri pentru organizarea noii instituții. Sugera școlarizarea pe parcursul a 6 eventual 8 ani a elevilor, cu personal didactic corespunzător din punct de vedere numeric. Propunerile sale au fost acceptate de comisie, iar Szvacsina Géza a fost însărcinat cu identificarea localului care să găzduiască noua școală.

Despre deschiderea institutului documentele vremii mărturisesc următoarele: „În condiții modeste, fără nici o festivitate, la 3 septembrie 1888, într-o zi de luni, școala s-a deschis la etajul casei Hutflész de pe strada Eroilor de azi (Közép utca), la numărul șase, într-o cameră dinspre curte, sub conducerea lui Olgyay János (...)”. Institutul clujean, cu 7 copii și doi profesori, cu o durată de școlarizare de 7 ani, a funcționat aici timp de o lună, apoi s-a mutat în casa Kún de pe strada Moșilor de azi (Külmonostor utca). În anul 1893 a obținut un sediu definitiv în clădirea de pe strada Dorobanților de azi (Honvéd utca). Clădirea a fost construită între anii 1892-1893 din donații și sub conducerea arhitecților Oriold Adam și Racz Mihai. Inaugurarea festivă a școlii a avut loc la 29 octombrie 1893.

Bibliografie:

1. *Liceul pentru Deficienți de Auz (Cluj-Napoca) 120 de ani de tradiție* / Liceul pentru deficienți de auz; coord. prof. Zoe Piontchevici, prof. Gabriela Chirteș . – Cluj-Napoca: Risoprint, 2009, p. 12 – 19
2. *Hallásszerűtek magyar nyelvű oktatása Erdélyben* / Vizi Ildikó, Crișan Erika, <http://epsz.pszichologia.pszedu.ubbcluj.ro/archive/epsz120008.pdf>, accesat la 26 iul 2017
3. *Kalauz. A siketnémák oktatása és nevelése terén. Havi folyóirat*, III, nr. 5-6, 1889, https://edit.elte.hu/xmlui/.../2/Kalauz_1889-90_III_05-06.pdf, accesat la 26 iul. 2017

95 de ani de la așezarea pietrei de temelie a **Catedralei Ortodoxe** din Cluj (Piața Avram Iancu) realizată după proiectul arhitecților Constantin Pomponiu și George Cristinel (07.10.1923)

1 octombrie

Ziua Internațională a Muzicii

Ziua Internațională a Persoanelor în vârstă (ONU)

Ziua Mondială a Habitatului (ONU) (prima zi de luni a lunii octombrie)

Ziua Mondială a Arhitecturii (prima zi de luni a lunii octombrie)

2 octombrie

Ziua Internațională a Medicului

Ziua Internațională a Non-Violenței (ONU)

4 octombrie

145 de ani de la nașterea matematicianului **Gheorghe ȚIȚEICA**. Membru al Academiei Române (04.10.1873-04.02.1939)

165 de ani de la nașterea scriitorului spaniol **Armando Palacio VALDÉS** (04.10.1853-03.02.1938)

5 octombrie

Ziua Mondială a Educatorului (ONU)

5 ani de la prima finală a concursului național de lectură **Bătălia Cărților**

7 octombrie

50 de ani de la moartea lingvistului, slavistului și profesorului universitar clujean **Emil PETROVICI** (04.01.1899-07.10.1968)

110 ani de la nașterea compozitorului și muzicologului clujean **Max EISIKOVITS** (08.10.1908-13.01.1983)

9 octombrie

Ziua Internațională a Poștei (ONU)

Ziua Europeană a Părinților (a doua zi de marți a lunii octombrie)

Marius PORUMB, istoric de artă clujean - 75 de ani. Membru corespondent al Academiei Române (09.10.1943)

10 octombrie

Ziua Mondială a Sănătății Mentale (ONU)

Ziua Națională de Comemorare a Victimelor Holocaustului

11 octombrie

155 de ani de la moartea poetului și ziaristului **Andrei MUREȘANU** (16.11.1816-11.10.1863)

14 octombrie

70 de ani de la nașterea criticului și istoricului literar **Marian PAPAHAĞI** (14.10.1948-18.01.1999)

165 de ani de la nașterea violonistului, pianistului, dirijorului și compozitorului **Ciprian PORUMBESCU** (14.10.1853-06.06.1883)

15 octombrie

Ziua Internațională a Nevăzătorilor – Ziua Bastonului Alb

Ziua Internațională a Femeilor din Mediul Rural

16 octombrie

Ziua Internațională a Alimentației (ONU)

130 de ani de la nașterea scriitorului american **Eugene O'NEILL**. Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1936) (16.10.1888-27.11.1953)

260 de ani de la nașterea părintelui lexicografiei americane **Noah WEBSTER**. Editorul *Dicționarului american al limbii engleze* (16.10.1758-15.04.1843)

17 octombrie

Ziua Internațională pentru Eradicarea Sărăciei (ONU)

19 octombrie

110 de ani de la nașterea prozatorului și istoricului român **Dumitru ALMAȘ (Dumitru Ailincăi)** (19.10.1908-12.03.1995)

23 octombrie

150 de ani de la nașterea medicului și profesorului universitar **Nicolae MINOVICI**. A pus bazele Institutului Medico-Legal din Cluj; a organizat o rețea de medicină legală în Transilvania. Inițiatorul organizării *Societății de Salvare* din Cluj și București (23.10.1868-26.06.1941)

24 octombrie

Ziua Internațională a Organizației Națiunilor Unite – ONU (ONU)

Ziua Internațională a Dezvoltării Informaționale (ONU)

25 octombrie

Ziua Forțelor Armate Române

27 octombrie

Ziua Mondială a Patrimoniului Audiovizual (ONU)

29 octombrie

Ziua Internațională a Internetului (ONU)

30 octombrie

160 de ani de la nașterea scriitorului **Duiliu ZAMFIRESCU** (30.10.1858 – 25.02.1922)

31 octombrie

Ziua Mondială a Orașelor (Rezoluția ONU 27.12.2013)

Ziua Internațională a Mării Negre

Ziua Arhivelor Naționale

BORBÉLY Ștefan, critic literar și eseist clujean – 65 de ani (31.10.1953)

65 de ani de la moartea scriitorului și pedagogului **Petre DULFU** (10.03.1856-31.10.1953)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII OCTOMBRIE

BORBÉLY Ștefan

65 de ani

Date biografice: n. 31.10.1953, Făgăraș, Brașov. Critic literar și eseist.

A urmat Facultatea de Filologie la Universitatea Babeș Bolyai din Cluj (1976). În anul 1999 a obținut doctoratul cu teza *Relația eroic-antieroi ca paradigmă de cultură și civilizație*. A fost bursier multiplu al Colegiului *Noua Europă* din București, bursier *Fulbright* la Indiana University, Bloomington, S.U.A., *Visiting Fellow* la Columbia University, New York (1997, 1999, 2000) și la University of North Carolina, S.U.A. (2001). A efectuat stagii de specializare și în Anglia (Oxford, 1999). Încă din studenție a fost membru al cenaclului *Echinox*.

După absolvirea facultății, din 1976 și până în 1981, a lucrat ca profesor de limba engleză la Școala generală nr. 8 din Târgu Mureș. Apoi a fost corector la revista *Igaz Szó* din Târgu Mureș, rebotezată după decembrie 1989 în *Látó*. Din anul 1990 a ocupat funcția de conferențiar la Catedra de Literatură universală și comparată a Facultății de Litere din Cluj. Redactor al revistei *Apostrof*, a ocupat în 1994 funcția de director al revistei *Echinox*.

Debutul său absolut a avut loc în revista *Echinox* în anul 1974, cu un eseu despre Eminescu, iar debutul editorial cu volumul de eseuri *Grădina magistrului Thomas*, în anul 1995. A colaborat cu studii, eseuri și articole de opinie la majoritatea revistelor de literatură și cultură din țară, în special la *Echinox* (Cluj), *Familia* (Oradea), *Poesis* (Satu Mare), *22* (București), *Apostrof* (Cluj), *Contemporanul / Ideea Europeană* (București).

Este membru fondator al Asociației Scriitorilor Profesioniști din România (ASPRO), al Fundațiilor Culturale *Echinox* și *Apostrof* (Cluj-Napoca), al Uniunii Scriitorilor din România (filiala Cluj), al Asociației de Literatură Comparată din România, al Asociației Internaționale a Psihoistoricilor, al Modern Language Association, S.U.A., al American Historical Association.

Este deținătorul mai multor premii ale Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj (1995, 2004, 2005), al premiilor revistelor *Familia* (1995) și *Poesis* (1997), al premiului ASPRO (2000), al premiului *I. Negoițescu* al Fundației Culturale *Apostrof* (2002).

Opera (selectiv): *Xenograme* (1997), *Visul lupului de stepă* (1999), *Opoziții constructive* (2002), *De la Herakles la Eulenspiegel. Eroicul* (2001), *Matei Călinescu*, monografie (2002), *Cercul de grație* (2003), *Proza fantastică a lui Mircea Eliade. Complexul gnostic* (2003), *Mitologie generală* (2004), *Despre Thomas Mann și alte eseuri* (2005), *O carte pe săptămână* (2007), *Pornind de la Nietzsche* (2010), *Homo brucans și alte eseuri* (2011).

Referințe/Aprecieri critice:

Marin Mincu: *Prin opera de cercetător și culturolog avizat, Ștefan Borbély devine un exemplu important de integrare a criticii noastre postdecembriste în sfera hermeneuticii europene.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII OCTOMBRIE

40 de ani de la înființarea filialei „Traian Brad” a Bibliotecii Județene „Octavian Goga” și 35 de ani de la deschiderea ei în spațiul care o găzduiește azi (1978)

Filiala Mănăștur s-a deschis în anul 1978, în localul Școlii nr. 3, cu un fond de carte de 3.300 vol., cu trei bibliotecari: Liviu Roșca, Clara Rusu și Rodica Zdrenghea – responsabil, fiind prima filială a bibliotecii județene. În 1983 i s-a consacrat un spațiu propriu de 600 m² situat pe strada Izlazului, la nr. 18. Munca în noul sediu a început cu un personal alcătuit din 6 bibliotecari și un fond de carte de 28.203 volume.

Din 1987 conducerea filialei a fost preluată de Maria Cișman. S-a trecut la organizarea informației despre colecțiile filialei, începută în 1984, prin catalogul alfabetic și catalogul noutăților, instrumente foarte utile până la introducerea catalogului electronic. Tot în acest an a fost introdusă fișa cărții, un element de modernitate în efectuarea împrumutului la domiciliu, dar și pentru studierea solicitării fondului de carte. În 1988 a început constituirea fondului de literatură tehnică, care a devenit un domeniu prioritar în dezvoltarea colecției Filialei Mănăștur. În 1986 a fost deschisă Sala de Lectură a filialei, iar în perioada 1994-1996 a fost extins spațiul Secției pentru copii, a fost procurat mobilier special și s-a înființat serviciul de Ludotecă.

După pensionarea Mariei Cișman, în 1996, conducerea filialei a fost preluată de Margareta Andrașoni. În acest an a avut loc prima ediție a *Zilelor Bibliotecilor de cartier*, activitate care a dat posibilitatea cititorilor să vadă o altă față a bibliotecii: cea de centru cultural și loc de întâlniri. Începând cu 1998 Filiala Mănăștur a fost dotată cu calculatoare, a fost pus la dispoziția utilizatorilor catalogul electronic OPAC. În 1999 a fost extins spațiul Secției pentru adulți, destinat accesului liber la raft și a fost implementat, pentru prima dată, sistemul alternativ de aranjare a literaturii: după CZU și grupe tematice. Datorită suspendării activității Filialei Economico-Juridice, Filiala Mănăștur a intrat în posesia unui fond de carte de circa 2000 volume de literatură economico-juridică, periodice, legislație, atrăgând astfel noi segmente de utilizatori. În 8 iunie 2001, tot la Filiala Mănăștur, a fost inaugurată prima rețea metropolitană de mare viteză din bibliotecile publice din România. Din ianuarie 2003 s-a trecut la regimul automatizat de împrumut la domiciliu.

Azi, la conducerea filialei se află Octavia Hulpoi. Fondul de carte al filialei a crescut continuu (90.000 de volume), fiind filiala cu cea mai mare frecvență: 240 utilizatori/zi. Aici se desfășoară o bogată paletă de activități culturale cu public, promovându-se relațiile cu școlile din cartier, existând preocupări continue pentru susținerea procesului educativ formal și non-formal.

Din luna iulie 2002 filiala poartă numele fostului director al bibliotecii, Traian Brad, figură marcantă în istoria Bibliotecii județene „Octavian Goga” Cluj, care a rămas în memoria colectivă ca și ctitor al clădirii centrale a acesteia și care și-a pus amprenta definitiv asupra dezvoltării și modernizării bibliotecii.

Bibliografie:

1. **Filiala “Traian Brad” – 25 de ani (1978 – 2003)** / Tatiana Costiuc, *ms., passim*.

1 noiembrie**Ziua Radiodifuziunii Române**

3 noiembrie

Dan BERINDEI, istoric – 95 de ani. Membru al Academiei Române (03.11.1923)**4 – 22 noiembrie**60 de ani de la prima ediție a **Concursului și Festivalului Internațional de Muzică George Enescu** (București, 1958)**7 noiembrie****Ziua Internațională a Victimelor Comunismului**85 de ani de la sfințirea **Catedralei Ortodoxe** din Cluj în prezența Regelui Carol al II-lea (07.11.1933)**8 noiembrie****Ziua Mondială a Calității****Dumitru MICU**, critic literar – 90 de ani (08.11.1928)**9 noiembrie****Ziua Internațională de Luptă împotriva Fascismului și Antisemitismului**100 de ani de la nașterea poetului și prozatorului aromân **Teohar MIHADAȘ** (09.11.1918-29.11.1996)**10 noiembrie****Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare****Ziua Artileriei Române**120 ani de la deschiderea **Bibliotecii Academiei Române** ca bibliotecă publică pentru cercetători (10.11.1898)330 de ani de la tipărirea **BIBLIEI** în limba română în vremea lui Șerban Cantacuzino (10.11.1688)510 de ani de la apariția, din inițiativa lui Radu cel Mare (1495-1508), a **LITURGHIERULUI SLAVON**, tipărit de călugărul Macarie, prima carte tipărită în Țara Românească (10.11.1508)**11 noiembrie****Ziua Amintirii** (pentru comemorarea eroilor din cele două Războaie Mondiale)90 de ani de la moartea scriitorului englez **Thomas HARDY** (02.06.1840-11.11.1928)**13 noiembrie****Ziua Internațională a Educației Copiilor Nevăzători****14 noiembrie****Ziua Mondială a Diabetului** (ONU)**Ion COCORA (Ion Blagoie)**, poet și critic literar – 80 de ani (14.11.1938)**15 noiembrie****Ziua Mondială a Filosofiei** (ONU) (a treia zi de joi a lunii noiembrie)100 de ani de la **Unirea Bucovinei cu România** (15/28.11.1918)150 de ani de la nașterea biologului și speologului **Emil RACOVITĂ**. Fondatorul biospeologiei. Membru al Academiei Române (15.11.1868-19.11.1947)**16 noiembrie****Ziua Internațională a Toleranței** (ONU)**17 noiembrie****Ziua Internațională a Studenților**140 de ani de la nașterea medicului și profesorului universitar clujean **Ioan MINEA**. Fondator al școlii clujene de neurologie (17.11.1878-06.02.1941)**19 noiembrie****Ziua Cercetătorului și Proiectantului din România**

95 de ani de la nașterea criticului literar și eseistului **Monica LOVINESCU** (19.11.1923-20.04.2008)

20 noiembrie

Ziua Universală a Copiilor - Ziua Convenției pentru Drepturile Copilului (UNICEF)

160 de ani de la nașterea scriitoarei suedeze **Selma LAGERLÖF**. Prima femeie laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (1909) (20.11.1858-16.03.1940)

21 noiembrie

Ziua Mondială a Televiziunii (ONU)

Ziua Mondială a Salutului

23 noiembrie

145 de ani de la nașterea sculptorului **Dimitrie PACIUREA** (23.11.1873-14.07.1932)

25 noiembrie

Ziua Internațională pentru Eliminarea Violenței împotriva Femeilor (ONU)

155 de ani de la nașterea medicului **Ion CANTACUZINO**, creatorul școlii românești de microbiologie și medicină experimentală. Membru al Academiei Române (25.11.1863-14.01.1934)

28 noiembrie

Marcel MUREȘEANU, poet și prozator clujean - 80 de ani (28.11.1938)

110 de ani de la nașterea antropologului francez **Claude LEVI-STRAUSS** (28.11.1908)

30 noiembrie

Ziua Mondială împotriva Pedepsei cu Moartea

Ziua Românilor de Pretutindeni

25 de ani de la dezvelirea, la Cluj, a *Statuiei lui Avram Iancu*, operă a sculptorului Ilie Berindei (30.11.1993)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII NOIEMBRIE

Marcel MUREȘEANU

80 de ani

Date biografice: n. 28.11.1938, Cluj. Poet și prozator clujean.

A urmat școala elementară la Șemlacul Mic, județul Timiș, liceul la Huedin, studiile universitare la Facultatea de Filologie a Universității din Cluj (1960).

Între anii 1960-1965 a fost profesor și director la liceul din Prundul Bârgăului. A fost vicepreședinte și inspector al Comitetului Județean de Cultură Suceava între anii 1968-1987, șef de secție la ziarul *Zori noi* din Suceava (1972-1973), redactor responsabil al revistei *Pagini bucovinene* (1981-1990), iar între anii 1987-1990 director adjunct artistic al Teatrului Național *Vasile Alecsandri* din Iași. Din 1990 a ocupat funcția de consilier șef, apoi din 1994 consilier șef adjunct la Inspectoratul pentru Cultură Suceava. În anul 1996 revine la Cluj ca inspector la Inspectoratul pentru Cultură. Din anul 1997 până în anul 2001 a fost director al Teatrului de Păpuși *Puck*.

Debutul său absolut a avut loc în anul 1957 în *Tribuna*, iar debutul editorial în anul 1969 cu volumul de versuri *Pe adresa copilăriei*. S-a remarcat ca și colaborator al revistelor *Tribuna*, *Steaua*, *Transilvania*, *Orizont*, *Familia*, *Viața Românească*, *România literară*, *Luceafărul*, *Iașul literar*, *Vatra*, *Contemporanul* etc.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, filiala Cluj și a Societății Scriitorilor Bucovineni. A fost distins cu numeroase premii: Premiul pentru poezie al festivalului Național *Mihai Eminescu* (1990), Premiul Fundației Culturale Bucovina (1997), Premiul pentru poezie al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Cluj (1998, 2004) etc. În anul 2007 a fost decorat cu Ordinul *Meritul Cultural* în grad de cavalier.

Opera (selectiv): *Pe adresa copilăriei*, versuri (1969), *Versuri de vacanță* (1973), *Cel din urmă*, versuri (1974), *Scrisori către prieteni*, versuri (1978), *Amurgul furtunilor*, versuri (1983), *Matineu*, versuri (1985), *Viziune cu porumbei călători*, versuri (1988), *Călător în insomnii* (1991), *Am fost de față* (1993), *Capriciile săgetătorului* (1997), *Șarpele casei*, povestiri (1998), *Pe mine mă caută* (1999), *Memoria lui Orfeu* (2002), *Schimb de întuneric*, versuri (2003), *Orbul pământului*, versuri (2005), *Patima recunoștinței* (2006), *Totul e altfel*, poezii (2007).

Referințe/Aprecieri critice:

Ovidiu Pecican: *În poemele lui Marcel Mureșeanu îmi place să descopăr o continuitate eleată a ființei relevată la nivelul unei simplități a spunerii ce trădează candoarea copilărească a unei mirări auroreale, înrudite cu filosofia.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII NOIEMBRIE

85 de ani de la sfințirea Catedralei Ortodoxe

(05.11.1933)

Biserica cu hramul *Adormirea Maicii Domnului* din Piața *Avram Iancu* din Cluj-Napoca reprezintă principalul locaș de cult ortodox din cadrul Mitropoliei *Clujului, Maramureșului și Sălajului*, având rang de catedrală mitropolitană. Pe 5 noiembrie 2018, această construcție impozantă va împlini 85 de ani de existență în inima urbei de pe râul Someșul Mic.

Istoria sa este legată direct de întregirea statului român, de inițiativa preotului pe atunci, Nicolae Ivan, care s-a adresat încă din 1919 Consiliului Dirigent al Transilvaniei, pentru a solicita un ajutor financiar necesar ridicării unei catedrale ortodoxe la Cluj. Cererea i-a fost aprobată, Consiliul Dirigent oferind suma de 2 milioane de coroane austro-ungare. De următoarele demersuri birocratice s-a ocupat tot Nicolae Ivan, hirotonit în toamna anului 1921, ca întâiul episcop al nou înființatei *Episcopii a Vadului, Feleacului și Clujului* și care solicita Primăriei clujene ca parcul din fața Teatrului Național să fie cedat pentru zidirea catedralei, cerere care și ea a fost acceptată în 1923.

În urma concursului organizat pentru ridicarea noii catedrale, au câștigat proiectele arhitecților George Cristinel și Constantin Pomponiu, aceiași care au definit și planurile mausoleului de la Mărășești. Pentru executarea lucrărilor au fost contractate serviciile firmei bucureștene a inginerului Tiberiu Ieremia din București. Lucrările au înglobat o serie de modele din arhitectura brâncovenească, specifică Țării Românești, fiind foarte evidentă influența bizantină.

Lucrările efective au început în septembrie 1923, iar piatra de temelie a bisericii a fost pusă o lună mai târziu, în prezența prințului moștenitor Carol și a prim-ministrului Ionel Brătianu. Cu această ocazie s-a hotărât și hramul pe care urma să-l poarte viitoarea catedrală ortodoxă din Cluj și rămas până astăzi, cel al *Adormirii Maicii Domnului*.

Primul sunet al celor patru clopote aduse din Ungaria s-a auzit pe data de 6 mai 1927, după terminarea primei etape a construcției, cea a scheletului, iar sfințirea catedralei s-a făcut într-un cadru festiv la 5 noiembrie 1933. La festivitățile solemne organizate cu acest prilej, slujba a fost oficiată de Patriarhul României, Miron Cristea, Mitropolitul Transilvaniei, Nicolae Bălan și episcopul de Cluj, Nicolae Ivan, alături de alți ierarhi și numeroși preoți. Au fost prezenți regele Carol al II-lea, principele Nicolae, marele voievod Mihai, primul ministru Alexandru Vaida-Voievod, precum și numeroase alte personalități centrale și locale. Potrivit aprecierilor din presa vremii, în piața catedralei s-ar fi aflat circa 50.000 de credincioși ortodocși, veniți din toată regiunea la acest eveniment important.

Bibliografie:

1. *Așezăminte de cult și de cultură din Cluj-Napoca* / Ioan Ciorca . - Cluj-Napoca: Editura Napoca Nova, 2016, ISBN 978-606-8529-95-0, p. 72-73
2. *Cluj-Napoca, Ghid turistic, istoric, cultural* / Gaal György . - Cluj-Napoca: Editura Tortoma - Asociația Kolozsvár Társaság, 2014, ISBN 978-973-8995-17-8, p. 256-257
3. *Episcopul Nicolae Ivan*, la www.mitropolia-clujului.ro/episcopul-nicolae-ivan/, accesat la 17 aug. 2017.

1 decembrie

Ziua Internațională de Combatere și Profilaxie a Maladiei SIDA (ONU)

Ziua Națională a României

100 de ani de la **Unirea Transilvaniei cu România** (01.12.1918)

Aurel-Teodor CODOBAN, filosof, scriitor și profesor universitar clujean – 70 de ani (01.12.1948)

50 de ani de la moartea compozitorului, regizorului și baritonului clujean **Nicolae BRETAN** (25.03.1887-01.12.1968)

3 decembrie

Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități (ONU)

4 decembrie

135 de ani de la nașterea istoricului literar **Nicolae CARTOJAN** (04.12.1883-20.12.1944)

5 decembrie

Ziua Internațională a Voluntariatului pentru Dezvoltarea Economică și Socială (ONU)

8 decembrie

Ziua Constituției României

9 decembrie

Ziua Internațională împotriva Corupției (ONU)

10 decembrie

Ziua Internațională a Drepturilor Omului (ONU)

11 decembrie

Ziua Internațională a Muntelui (ONU)

175 de ani de la nașterea bacteriologului german **Robert KOCH** (11.12.1843- 27.05.1910)

12 decembrie

110 de ani de la moartea compozitorului **Eduard WACHMANN**. Primul dirijor și director al Filarmonicii Române din București (1869-1906) (10.02.1836-12.12.1908)

16 decembrie

Ziua Solidarității Naționale împotriva Dictaturii

135 de ani de la nașterea arhitectului, prozatorului și poetului clujean **KÓS Károly** (16.12.1883-25.08.1977)

17 decembrie

70 de ani de la înființarea, la Cluj, a **Operei Maghiare de Stat** (17.12.1948)

175 de ani de la nașterea reginei **ELISABETA** a României, soția regelui Carol I (1866-1914), scriitoarea **Carmen Sylva** (17/29.12.1843-01.02.1916)

18 decembrie

Ziua Internațională a Migranților (ONU)

Ziua Minorităților Naționale

19 decembrie

120 de ani de la nașterea pictorului și juristului clujean **Ion SIMA** (19.12.1898-08.02.1985)

50 de ani de la moartea compozitorului și folcloristului clujean **Tiberiu BREDICEANU**. Unul dintre fondatorii Operei Române, Teatrului Național (1919) și a Conservatorului din Cluj (1920) (20.03.1877-19.12.1968)

20 decembrie

Ziua Internațională a Solidarității Umane

210 de ani de la nașterea mitropolitului ortodox al Transilvaniei, **Andrei ȘAGUNA**. Membru de onoare al Societății Academice Române (20.12.1808/01.01.1809-28.06.1873)

22 decembrie

Ziua Libertății României

25 decembrie

80 de ani de la moartea scriitorului ceh **Karel ČAPEK** (09.01.1890-25.12.1938)

26 decembrie

130 de ani de la înființarea, la Cluj, a **Muzeului de Arte și Meserii** (26.12.1888)

27 decembrie

Ziua Națională a Actorului

29 decembrie

145 de ani de la nașterea filologului și poetului **Ovid DENSUSIANU** (29.12.1873-08.06.1938)

30 decembrie

145 de ani de la nașterea, în palatul Toldalagi-Korda din Cluj, a omului politic și scriitorului **BÁNFFY Miklós** (30.12.1873-05.06.1950)

31 decembrie

50 de ani de la apariția primului număr al revistei de cultură a studenților din Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj, *Echinox* (31.12.1968)

PERSONALITATEA CLUJEANĂ A LUNII DECEMBRIE

Nicolae BRETAN

50 de ani de la moarte

Date biografice: n. 25.03.1887, Năsăud – d. 01.12.1968, Cluj. Compozitor, regizor și bariton, autor al primei opere românești din Transilvania (*Luceafărul*).

A studiat la Conservatorul din Cluj (1906-1908), la Academia de Muzică din Viena (1909) și la Magyar Királyi Zeneakadémia din Budapesta (1912). În 1916 și-a luat și licența la Facultatea de Filologie din Cluj.

A debutat ca bariton pe scenele teatrelor din Budapesta (1913-1914) și Oradea (1914-1916). Și-a continuat activitatea de cântăreț și regizor la Teatrul Maghiar din Cluj. În anul 1922 a trecut la Opera Română din Cluj, ca prim bariton (1922-1940) și regizor (1922-1940; 1946-1948). A ocupat funcția de director al instituției între anii 1944-1945. Între anii 1940-1944 a fost regizor la Teatrul și Opera Maghiară din Cluj.

A compus peste 200 de lieduri pe versuri de poeți români, maghiari și germani, cinci opere, patru opere într-un act [*Golem* (1924), *Eroii de la Rovine* (1935), *Horia* (1937), *Arald* (1939)], poemul vocal simfonic *Luceafărul* și a compus, de asemenea, numeroase lucrări religioase și un requiem pentru doi soliști (sau cor) și orgă. A făcut înregistrări radio și pe discuri în România, Ungaria, S.U.A., Elveția. A făcut numeroase traduceri de librete de operă (*Orfeu și Euridice* de Gluck), a publicat articole, versuri și culegeri de folclor. A regizat opere semnate de compozitori români și străini. Ca bariton a interpretat roluri în *Otello*, *Trubadurul* (Verdi), *Faust* (Gounod), *Tosca* (Puccini), *Evghenii Oneghin* (Ceaikovski).

Din 1993, Academia de Muzică *Gheorghe Dima* patronează Festivalul Concurs *Nicolae Bretan*. În anul 2010, în Cluj-Napoca au fost inaugurate 2 busturi ale compozitorului: unul în fața clădirii în care funcționează Opera Română din Cluj, purtând o plăcuță explicativă cu numele Nicolae Bretan și altul în fața clădirii în care funcționează Opera Maghiară din Cluj, purtând o plăcuță explicativă cu numele Bretán Miklós. În octombrie 2013, un alt bust al lui Nicolae Bretan, operă a sculptoriței Ana Rus, a fost dezvelit pe aleea centrală din Parcul *Simion Bărnuțiu* din Cluj, fiind donat orașului de fiica sa, Judit Bretan Le Bovit.

Opera (selectiv): *Romantismul în muzică* (2 vol. , 1962).

Referințe/Aprecieri critice:

Hartmut Gagelmann: *A fost atât de familiarizat cu cele trei limbi – româna, maghiara, germana – încât a putut să le cânte, ceea ce înseamnă că a fost peste tot acasă. Așa l-au descris toți cei care l-au cunoscut, iar faptul că n-a fost altfel o demonstrează muzica sa. Și ea a fost peste tot acasă. Iar când a murit, a fost un rege, știind ce regat lasă moștenire: el însuși l-a numit **Țara mea de cântece**. În această țară a făcut să răsunе adâncurile sufletului omenesc, iar în operele sale l-au făcut să se ridice deasupra granițelor dintre popoare. În felul acesta, s-a adresat tuturor, căci a stăpânit la perfecție limba maternă a sufletului omenesc: **muzica**.*

EVENIMENTUL CLUJEAN AL LUNII DECEMBRIE

70 de ani de la înființarea Operei Maghiare de Stat

(17.12.1948)

Prezidiul Marii Adunări Naționale de la București a votat Decretul de înființare a Operei Maghiare de Stat, cu data de 17 decembrie 1948, început marcat de un spectacol de gală cu opera *Háry János* de Kodály Zoltán, susținut în prezența lui Petru Groza. Chiar dacă spectacole de operă și, mai ales, operetă, fuseseră susținute și înainte, totuși abia după anul înființării oficiale ansamblul artistic al Operei și-a dobândit bine meritatul prestigiu de astăzi.

În primii ani de activitate, repertoriul Operei a fost construit pe creații ale unor compozitori maghiari, români, cehi și ruși, dar treptat, au intrat în repertoriu și compoziții consacrate ale lui Beethoven, Wagner, Donizetti, Verdi, Puccini, Mascagni etc. Au fost cultivați deopotrivă și Erkel, Kodály, Bartók. Opera a avut o contribuție importantă în promovarea unor compozitori autohtoni. S-a construit un corp de balerini de prestigiu. Între anii 1948-1973 au fost montate 108 spectacole și au avut loc 5678 de reprezentații. Deși din punct de vedere al repertoriului opera a fost bine reprezentată, spectacolele de operetă au rămas în top.

După 1973, tendința negativă a evoluției vieții politice, economico-sociale s-a resimțit atât în politica de spectacol cât și la nivelul reprezentațiilor. Declinul a devenit tot mai evident chiar la nivel artistic. Opera s-a resimțit în urma plecării unor soliști de prestigiu, ansamblul de balet a rămas fără conducător coregraf, iar opera fără un regizor experimentat. Cu înăsprirea politicii de programe, repertoriul s-a restrâns. A crescut ponderea operelor cu autori autohtoni.

În anul 1990 a început o nouă epocă în viața instituției. Ca urmare a pensionărilor, ansamblul operei a fost înnoit în proporție de 70%, la fel și ansamblul de balet, intitulat acum *AMO Dance Company*. Corul are 80% din membri absolvenți de studii superioare, la fel și orchestra. Din repertoriul Operei pot fi amintite opere de Verdi, Puccini, Bizet, R. Strauss, integrala operelor lui Erkel Ferenc, opere ale unor compozitori contemporani ca Vermesy Péter, Vajda János, Kömives János, Orbán György etc. Se adaugă la acestea repertoriul clasic de operete: Franz Lehár, Imre Kalman, Albert Szirmai, Jenő Huszka etc. Repertoriul corpului de balet cuprinde *Spărgătorul de nuci* de Ceaikovski, *Don Quijote* de Minkus, *Cenușăreasa* de Prokofiev, *Giselle* de Adam, *Coppelia* de Delibes și producții de dans contemporan. O altă preocupare a conducerii instituției a fost invitarea de regizori care să contribuie la construcția artistică a Operei. Perioada de după 1989 a adus și un contact mai strâns cu lumea teatrului liric de peste hotare, o mai mare mobilitate care și-a făcut simțite efectele pozitive.

Bibliografie:

1. **Așezăminte de cult și de cultură din Cluj-Napoca** / Ioan Ciorca . - Cluj-Napoca: Editura Napoca Nova, 2016, ISBN 978-606-8529-95-0, p. 118-125
2. **A Kolozsvári Állami Magyar Opera 50 éve = Opera Maghiară de Stat Clujeană la 50 de ani** / Laskay Adrienne .- Kolozsvár : Erdély Híradó Kiadó, 2003, 572 p.